

Ngongo: Bible for Matthew

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Matthew

Chapter 1

¹ Gigi gigaana gigisini gi Mfumu Yesu, mwana-Davili, mu gigaana gi Abalayama wubudu Yisagi, ² Yisagi gabudu Yagobo, nde lugabudu Yudu we bapanga baana. ³ Yudu gabudu Tamaala Falese we Zaala; Tamaala gabudu Esidolomi wubudu Alama; ⁴ Alama gabudu Amindaba, gidaana Nasono, wubudu Salomono, ⁵ gidaana Bwaza wu La-haba, gidaana Obede wu Luti wubudu Yese, ⁶ gidaana mfumu Davili; wubudu Salomono, mugesu Uliyi. ⁷ Salomono gabudu Lobowama gidaana Abia, wubudu Asa, ⁸ gidaana Yozafata, wubudu Yolama, gidaana Oziasa. ⁹ Oziasa gabudu Yotama, gidaana Agaza wu-budu Yezekiasa, ¹⁰ gidaana Manase, wubudu Amono, gidaana Yoziasa wubudu Yekoniasa ¹¹ we bapanga baana mu daanga lu gihigi bu Babiloni. ¹² Gungoya gihigi Yekonia gabudu Salatiyele gidaana Zolobabele, ¹³ wubudu Abiyudi gi-daana Eliykimi wubudu Azolo gidaana Sadogo, ¹⁴ gidaana Akimi wubudu Eliyudu wubudu Eleyazala, ¹⁵ gidaana Madana wubudu Yago-bo wubudu Yozefi mudima Madiyi ¹⁶ mwimu muyabudugu Mfumu Yesu Klisto. ¹⁷ Duugu Abalayam tii luyabudugu Davili mi-zili mi baada babudugu guma-mina. ¹⁸ Duu-gu Davili tii lubagie gihigi gu Babiloni mizili guma-mina, duugu lunu tii luyabudugu Mfu-mu Yesu mizili guma-mina. ¹⁹ Gubudugu gu Yesu gugelabubu: Maana Madiyi gamono Yozefi wumufulu waala; gagele lowo yana guwingini mu waala, lugamonogeene zumu lu Muhunga-Nzaama. ²⁰ Mudimaana lugawugu, gagene gumuwe-sele mu lupumu, baada bakono guybeene. ²¹ Lununga Yozefi mapaana mana, wanzio wu Nzaama lugamudugeene gu ndosi ni Yozefi mwana-Davili, guwugu boomo lowo mu guse-ne mugesaga Madiyi, zumu lunde lumadugu mu Muhunga-Nzaama. ²² Mwana-bagala wu-gini budu, wini muwa kuumu Yesu, nde wini hulusu gigaana giana mu masumu. ²³ Mapaana mana mabwi mutulu gugugusu mana madodo Nzaama gugele mubigili ni: ²⁴ Dala mwana-mukaada wukono guyaba ba-gala gini mene zumu, gini budu mwana bagala, bini muwa kuumu Yesu, mbangudulu ni Nzaama mu kebe ga bisi. ²⁵ Yozefi lugawusugu, lugayawingisi Madiyi mu nzwana labeene bumuleele wanzio wu Nzaama. ²⁶ asi lowo bagoso toso tii gubudu-gu mwana. Gamuwe kuumu Yesu.

Chapter 2

¹ Yesu gabudugu gu Bedeleme mu gisi gu Yudeye, mu daanga lu mfumu Elodi; ² baada ba nduungu baduugu gu ndama este lubayi gu Yelusalemi mu gwasameene mfumu wu bayudu wunu wu budugu; baya laba moodo. ³ Lubawufulu ni gagele gunu? Asi mfumu Elo-di we baada ba Yelusalemi babosogo bamono gisagasaga. ⁴ Lugademene bamfumu babanganga-Nzaa-ma babosogo ande balongo-misigi, gazolo gu-yabene gu mabudugu mfuma-bayudu, Mesi-yi. ⁵ Bamuleele ni gu Bedeleme, mu gisi gi ba-yudu. Nga busonogo mubigili ni: ⁶ Nze Bedeleme, mu gisi gi bayudu, gumusomo wigi mfu-nu yivulu mutulu mu kebe ganze mwini budu-gu mfumu wunu wini gebaaga bana ba mee-me ba Isaleele. ⁷ Elodi lugademene baada bana mu lugala gabaleele ni nwamusaga, ⁸ ni nutumumono nwanese meeme se ngamusameene. ⁹ Mu nzili lubabisa mono moodo wubayalaba, tii yagele mwana, moodo luwunimigi; ¹⁰ ba-mono kiesi givulu tsili. ¹¹ Lubamumono, bamusameene ande gumuwa magaba ma bibende bitala bi wolo ande maasa mansungu ande bidi. ¹² Bayama ndosi ni bakono gufudugu mu nzila Elodi, lu-basobo nzili yimbaana. ¹³ Gungoya biwi, wanzio lugayayabagasa Yo-zefi gu ndosi ni dusu mwana ande maana, ndanwe gu Ngipiti tii lu ngini nuleele mu gwa-fudugu, mutulu Elodi gayasaga guzwa mwana wuwu. ¹⁴ Lubagie pibe-pibi. ¹⁵ Balemene tii gunu gufi Elodi mutul masonogo mubili magu-gu ni: Yiduusu mwanameeme gu Ngipiti. ¹⁶ Elodi lugamono ni baada banduungu ba-mudoneene, lugazweze baana bandene babo-sogo tii mvulu yolo duugu ya Bedeleme tii mu mabulu ma bela-bele. ¹⁷ Ndelunu magosonogo mubigili Yelemiyi lumagugu ni: ¹⁸ Bawugu bidili ande milolo ande mabogodo ya bulu lu Lama, Lagedi wudila baana baana, wunanga gumuboneene. ¹⁹ Lufi Elodi, Yozefi lugamono wanzio gu ndosi ni: ²⁰ Fudugaana, Elodi wufi. ²¹ Lubafudugu. ²² Lufi Elodi, mwaana Akelawusu wumutsidi, Yozefi gawumuga boomo, lubayamuyabasa gu ndosi ni ndanwe gu Ngalili ²³ nwa lemene ya bulu bu Nazaledi bunu mabasonogo ni: Bini mudemene mwisi Nazaledi, nga magugu

Chapter 3

¹ Ndelunu lubulusu Yowani mubodogo-baada, wuyalonga mu tsege yi zeze-zele ni : ² Bolo-monaana midimi, gimfumu gi Nzaama gima-dulu bela-bele. ³ Yowani wunu wudodo mubi-gili Yisaya ni: Ndaga yini duugaaga mu tsege yi zeze-zele ni bolomonaana midimi, yidigaana nzili yi Mfumu, sungigaana dumanzili mande. ⁴ Yowani gavada mulele wu mavini ma pundu we mugaba wu pela-mbisi. Gadiaya baposo we bwigi. ⁵ Baada ba Yelusalemi we ba gisi gi Yudeye gigiosogo we baada ba ndaama-Yodani bawiya gugele nde; ⁶ baya funguna masumu mabiwi we gubodamana mu nzele wu Yodani. ⁷ Asi lugamona bafalisi we baasaduse bavulu biya bodamana, nde ni bambisi baba nugele we mini nga biwudu, na wutunulese ni nudini kobo yi Nzaama? ⁸ Salaana mapaana maya- lese ni nubolomono midimi mibini, ⁹ asi gu-dodo lowo ni Abalayama gidaabisi. Dalaana midoyo mimi Nzaama wufana gumigidila baana bande. ¹⁰ Luulu Nzaama wusene gipanga gagiese midi mikono gubudaga mbenge yipimi, bamisi gu mbaa. ¹¹ Meeme iyanubodogo mu maja mutulu nubolomono midimi, asi lwini ya wunu wumandigi meeme mu ngolo, nde gini nubo-dogaaga mu Muhunga-Nzaama; meeme nku-du lowo yimafana gugudululu misingi ma ma-sabadi mande. ¹³ Nge gagele we muyungulu gu miogo, gini yungulu bimi bagamadwa, bi-pimi wumasa mu nzo, bipwisi wumatabana gu mbaa yikono guzimigaga. Lunu ludugu Yesu gu Ngalili lugayi gugele Yowani ni gamobodogo mu nzela-Yodani, ¹⁴ Yowani bu gananga gwana ni meeme yikaya gugele nze wumbodo, asi lowo ni nze. ¹⁵ Yesu ni gugele ndebunu, mutulu luzolo lu Nzaama lugugu. ¹⁶ Gungoya mbodigi, Yesu lugadugu mu mwe-se. Ndaga luyiwugagana gu tala, tala luyizibigi, gamono Muhunga-Nzaama ngagwi ni mbe-mbi yata mudwe wunde ni: ¹⁷ Wunu mwana-meeme wuyizologa.

Chapter 4

¹ Yesu gagini gudia mafugu maguumana, ² gungoyo, lugawugu nzala. ³ Sadana lugaya-mulebe ni gumundaga ni wigi Mwana-Nzaa-ma, gidili midoyo mimi madia wudi; ⁴ Yesu ni basonogo ni moonamuudu lowo wugele ni mu madia peelee, asi wigi se mu Ndaga-Nzaama yiyosogo. ⁵ Sadana lugamudwala ya to nzo-Nzaama yi bulu bu Yelusalemi nde ni: ⁶ Gumundaga ni wigi Mwana-Nzaama lelemege yaya, ginaga baso-nogo ni gini gudumusu bawanzio bande bagusene ya mioogo, mili minze mikono gubudili sasa. ⁷ Yesu ni basonogo ni lowo wini mege si bitsi Mfumaaga Nzaama. ⁸ Sadana lugabisa mu-dwala ya to musele wuleye tsili, gamulese bi-mfumu bi gisi gigi bibiosogo ande mugieme wu biwi, ⁹ nde ni: Mfugamaneene, nsameene yiguwe bimi bibi bibiosogo. ¹⁰ Yesu ni: Sadana, doogo yaya! Ga basonogo ni wini sameene peelee Mfumaaga Nzaama, wuwini saleneege. ¹¹ Sadana lugamudini; bawanzio lubaya gulumugu, lubabulusu gumusaleene. ¹² Yesu lugawugu ni Yowani bamu geme, luga doogo yana, gagie gu Ngalili. ¹³ Luga doogo ya Nazaleti gaya lemene ya Kapelenawumi mu kuuga-nzele, gu ndaama-Zabiloni ande Nefta-liyi. ¹⁴ mutulu magasonogo mubigili Yisaya ni: ¹⁵ Bisi Zabiloni ande bisi Neftaliyi gu ndaama-nzele wu Yodani ande bamimpani ba Ngalili bubini mono mwindi; ¹⁶ biwi bagalga mu pibi yi lufa, Mwindi buwini leeme mu kebe gabiwi. ¹⁷ Ndelunu Yesu luga bulusu gulongo ni bolo-monaana midimi, gimfumu gi Nzaama gima besagana. ¹⁸ Mu gudigi, luga mono Simoni wunu wugidigi Piele ande paangana Andele baloba bambisi, nde ni ¹⁹ nundebe meeme, nga yinu gidili balobo-baada. ²⁰ Mbal'moso luba mulebe, luba sala sisi bugondi. ²¹ Luga duulu gandanda, luga mono baana ba Zebede boolo, Jagi ande Yowani bawulula bu-gondi ande gidaabiwi mu bwada, ²² luga demene baana ni yanwa ndaba; mbal'moso luba sisi gidaabiwi, luba mulebe. ²³ Yesu gaya longa Ndaga-Nzaama mu man-zo-Nzaama ma bayudu mu ndaama-Ngalili yi-yosogo, ²⁴ gaya zunusa maakasa mi gifa ande gifa, ande gudusu mihungu mifa, ande gume-nese mapasi ma baada mamosogo. ²⁵ Lugu-gu lunde lumwamaga mu ndaama-Siriyi yiyo-sogo, baada bavulu baya mulaba baduuga gu Ngalili ande gu Dekapolo ande gu Yelusalemi ande gu Yudeye ande gu ndaama-nzele wu Yodani.

Chapter 5

¹ Yesu lugamono ni baada bamahinagana, lu- gayabwanzana ya to musele ande balongogo baana, wulonga ni: ² Kiesi gugele bansukami mu gimpeve ³ mutulu gimfumu gi tala gigele gi biwi; ⁴ kiesi gugele bana bagele mu kiene mutulu bubini mono kiesi; ⁵ kiesi gugele bana bagele pwede mutulu bini бага maana magabagenese Nzaama! ⁶ Kiesi gugele bana bagele nzala ande pwisi yi guzi-ngi nga buzologa Nzaama mutulu bubini yugudu! ⁷ Kiesi gugele bana bawuguga kiene yi bagwene mutulu bubini bawugeene se kiene! ⁸ Kiesi gugele bana bagele midimi mipimi, bubini mumono Nzaama! ⁹ Kiese gugele bana badululuga bagwene midimi mutulu bini bademene baana ba Nzaama. ¹⁰ Kiesi gugele bana babamwesga pasi gisini luzolo guzingi buzologa Nzaama, ndebunu gimfumu gi Nzaama gigele gi biwi. ¹¹ Galaana mu kiesi ni batunu dugu, batunu mwese pasi, btunu doneene mapaana magi-sagasaga gisini meeme. ¹² Galaana mu kiesi mutulu lufudu lubini lwini gala lulunene gu tala; ndebunu se bubaniogolo mibigili mini midedegeene tomo. ¹³ Bini nwigu mungu ande mooso mu gisi gigi. Ni mungu wumabebe, wugalaaga se mfunu, bawudiagaga mu maana, bawuniadaga. ¹⁴ Mwindi bawusaaga ya tala mese mutulu wulemaaga mu kebe ga nzo, lo ni bawusaaga gu tsina gantini. ¹⁵ Weselaana ni mwindabini wumonoso baada babosogo kiesi, wumonoso bisala bibini bipimi, baada babososogo balumusu Gidaabini Nzaama gu tala. ¹⁶ Bulu lugele ya to musele luswamaaga. ¹⁷ Meeme lo yiwiyeene gudogolo misigi mi Mose ni lowo malongi mande, asi buiyami-gugusu. ¹⁸ Iyanulele gu musomo ni si gama gamoso lowo gini dogo mu Misigi i tala ande maana lowo bimawalaga, ni gisi lowo yana gimatsugu. ¹⁹ Wunu wini gamusigi gamoso gatsisi, wini longo baada mu gusala gubiyi nga nde, gini gidigi mutsisi mu gimfumu gi tala; asi wunu wini laba msigi mini, ande gulongo baada mu gumilaba, gini gidigi muudu munene mu gi-mfumu gi tala. ²⁰ Gumusomo iyanuleele abu-bu: Ni lowo numadigi balongoga misigi ande bafalisi mu gusala luzolo lu Nzaama, lo nwini wingini mu gimfumu gi tala. ²¹ Nuyaba ni lowo guzwa muudu, ni lowo bubini nusaamasa gugele leta. ²² Meeme iyanuleele ni wunu wini wugeene mugwene kobo bubini musaamasa gugele leta. Wunu wini lugu mugwene ni muudu-pamba ni lowo zobo, bini musamasa gugele bambudu ba lubundu; gini wingini gu mbaa yi Sadana. ²³ Mu gwaleede magaba wibigi ni wugele ande paana ande mugwene, ²⁴ dululu tomo magaba, fudugu nwa wugagana ande muudu wunu, gungoyo waleede magaba. ²⁵ Ni ande muudu wutugufunu gugele Leta, pimi mu nzili munu yagwene, wumboneene, numenese paana yini gubinaboolo, ni lowo bu bagubulu, ²⁶ lubagusaamasa wa fudu nzimi yivulu, waya wingini bologo. ²⁷ Nuyaba ni gusala ginduumu lowo ²⁸ asi meeme iyanuleele ni muudu wumamineene mukaada made, gamasalande ginduumu mu mudimi. ²⁹ Ni muudu wumazolo guwesele mugese, pimi gamuwe mugaana wu guzwa wala ³⁰ ni bunu lowo nde wutumudumu mu gwasala ginduumu. ³¹ Nuyaba ni gubebese lusilu ande Nzaama lowo ³² asi meeme iyanuleele ni wunu wuma laala Nzaama pmba-pamba asi mu kuuma-tala, asi mukuma-maana, asi mu kuuma-Yelusalemi, mutulu tala yigele gidi gi Nzaama gi gimfumu, maana gihene ginde giganiadga, Yelusalemi bulu lunde lu gimfumu. ³³ Gulaala se lowo mu mudwe wunze, mutulu nze lowo wini gugu guyodoso ni lowo gugidil mpmbi bamfufu ba mudwe wunze. ³⁴ Ndaga-bini yigele yimoso ni E, E, ni lowo, lowo; yigu-bwese ya tala yigi yi bupala, yi Sadana. ³⁵ Nu-yaba banulongo ni muudu wutugudubulu disi, nze se mudubulu wana, ³⁶ wunu wutugusogolo dini, musogolo wana, ³⁷ asi meeme iyanuleele ni gufudulu gubiyi lowo: wunu wutugubulu mu dama lugimaaya, muwe se dama lugidaada gagubulu; ³⁸ ni muudu wutugufunu mutulu gaguwoolo gikudu, muweseleene se gazaga ³⁹ ni muudu wutuguwa gimi gi bugogo ni mudwaleene gandanda, nze digigisi gihene gini mudwa-leene guleye. ⁴⁰ Asi meeme iyanuleele ni gufuduleene muudu gubiyi lowo. ⁴¹ Ni muudu wutugulo-mo gimi ni lowo mu gumulefese muwe, gumu-nsungu lowo. ⁴² Banulongo ni wini zolaaga kaga mugwenaaga, asi mumengaaga lowo. ⁴³ Asi meeme iyanuleele ni zolaana bamenge babini, nusagamana bana bayanulageene gubiyi, ⁴⁴ nubaseleene mapimi, nubasaa- meene bana bayanumwese pasi. ⁴⁵ Bunu nga nugidigi baana ba Daada Nzaama wunu wu-desga mooso ande gunogoso mvulu mutula baada babosogo bamidimi mipimi ande bami-dimi mifa. ⁴⁶ Ni nuyazolo baada bapimi peelee ni lowo bapanga babini peelee, kinumagidi yana bimadigi bamimpani? ⁴⁷ Bafudusu-paga basalga se ndebunu! ⁴⁸ Galaana bana bama-digi mu gusala mapimi nga Gidaabini gu tala, gagele wunu wumadigi mu mapimi.

Chapter 6

¹ Gebaana mu gusala mapimi, gululeese lowo gugele baada nga busalga bapala; ² mu gu-leede magaba, salaana mu gubadamana, ni googo lugidaada luleeda, lugimaaya lukono guyabeene. ³ Gululese mu bala-bala ni lowo mu manzo ma Nzaama ma bayudu lowo, ni lowo Nzaama wu tala wumonoga mu giswama lowo gini nuwa matabisi. ⁴ Iyaanuleele gumusomo ni baada basalga bunu babege tama lufudu lubiwi. ⁵ Mu gusaama gudigidaaga bisaama bileye lowo nga bamimpani, biwi banunguga ni Nzaama wugumunuga bisaama bibiwi; ⁶ baniminiga ma manzo ma Nzaama ande mu bala-bala mutulu baada babamono. ⁷ Mu gu- saama, wingini mu nzwaaga, ndawe gu sugu lwaga, ganga mbele, saama; Nzaama wunu wumonoga mu giswama wugumona, ndebunu bugini gufudu. ⁸ Gugala nga bamimpani lowo, Gidaabini Nzaama wuyaba nzala ande pwisabini. ⁹ Dalaana bu numafedi gusaama: ¹⁰ Gidaa-bisi wugele gu tala, kuumanze yigele yi musa-ntu, ¹¹ gimfumu ginze giyi, luzolo lunze lusalama-na yata maana nga bugele gunu gu tala. ¹² Duwe madia maloolo, ¹³ duweseleene gubiyi gubisi nga bu duweselga bisi gubiyi gu dusal-ga baada bambaana; ¹³ dugebe mu gukono gubwa mu masumu, ¹⁴ asi duguulu gu miogo mi mupala Sadana; mutulu gimfumu ande ngolo ande lugugu lu mvulande mvulu bigele binze. Amen ¹⁵ Ni nu-wesela gubiyi guyanusala baada bambaana ¹⁶ bini se Nzaama bugini nuweseleene, ni bunu lowo bini se Nzaama lowo gini nuwe-seleene. ¹⁷ Ni wuyagini madia mutulu gusaa-ma, guleese mbunzu yikiene gugele baada lowo, ¹⁸ asi yiwululu, yigwidi maasa man-sungu; ¹⁹ baada bakono guyabeene ni nze wugini madia mutulu gusaama; Nzaama peelee gayabeene, ndebunu bugini gufudu. ²⁰ Guswege bimbama bibini yata maana lowo, yagele tadi-tadi ande batsenene ande bibi; asi swegaana gu tala gubikono gubebaaga, bibi se gubwasa. ²¹ Gihene gigele gimvama giaga ndegini se gini gala mudimaaga. ²² Disi lugele mwindi wu luudu; ni lugele lupimi luudu lulwosogo se lugele pimi, luboda mono pimi. ²³ Asi ni lugele lukaasa, luudu se lugala lukaasa, lu bodamono pibi. Ni mwindi wu luudu lunze wugele pibi, ki mpili yini gala mu kebe ganze? ²⁴ Lowo si muudu wumafana gusaleene bmfumu boolo. Gini zolo wumoso, gini munge wunu wumbaana. Gini gmagana ande wumoso, wunu wumbaana bugini mu-nanga. Gusaleene lowo Nzaama ande nzimi mu mbal-moso. ²⁵ Iyanulele ni gumono pasi lowo mutula gudia ande gunwa ande guvada. ²⁶ Gidaabini Nzaama wuyaba nzala ande pwisabini. ²⁷ Gubogodo lowo ni ki dudiaya, ki dunwaya, ki duvaada? kibidigi moonabini? ²⁸ Dalaana banono, basalaaga, baswegaaga asi badiaya, ²⁹ bididi mu tesge biyela, bivada; asi bisalaa-ga. Salomoni nkutu lowo gasala vada nga biwi. ³⁰ Bunu ni Nzaama wuvadasa bididi kibini mukono gugele nze muudu? ³¹ Nze wumadigi mfunu gu misi mi Nzaama e bididi? ³² Na wumafana gubwese mafugu ma luzingi lunde mu gisi gigi mu mabogodo mande? ³³ Mabogodo mgele mutulu bamimpani; bini sagaana tomo gimfumu gi Nzaama, bimi bi-biosogo bini ya magoyo. ³⁴ Weselaana mabo-godo mutulu mapana ma migiese magele ma migiese. Hosu bufugu bugele ande mapana mamiwi.

Chapter 7

¹ Nukono gusaamasa, bini se bakono gunu-saamasa. ² Bini nusaamasa gudigi bana ba-nusaamasga bini; bini numege mu gimegeene gini ginumegega bini baada. ³ Abunu wuyamono gididi mu disi lumugwe-ne, gigele mu disi lu nzege lo wuyagimono? ⁴ Ni lowo abunu wumudogola ni nzege wigi ande mudi mu kebe ga disi lwaga? ⁵ Wugele mupala; mugudogolo gididi gini dogolo tomo mudi wugele mu kebe ga disi lwaga. ⁶ Madia mapimi guwa geele bambwa lowo, si misaanga ande bini bi matswi gumege lowo mu gudiaga yagele bangulu ni lowo bamama-na biniada, batugulunzu. ⁷ Lomo bubini guwa, saga buwini mono, bedege bubini guzibili. ⁸ Wunu wumalomo, bamuwaaga, wunu mumasaga, wumonoga, wunu wumabedega, bamuzibiliga. ⁹ Na mu-kebe gabini ni mwana wutumuloomo mbisi nde wutumuwa musobo? ¹⁰ ni wutumuloomo bugu, nde wutumuwa mudoyo? ¹¹ Ni bini baada bafa nuwaya baana babini bimi bi pimi, abunu Gidaabini wugele gu tala gakono gwa baana baana bimi bipimi? ¹² Ma-pimi mawumazolo ni baguseleene nze se ma-sele gugele bagwene nga busonogo Mose ande mibigili. ¹³ Winginaana ya mbele yitsisi yidwalga gu moonoo wu mvulande mvulu, baada ndama badigiga yana, ¹⁴ asi yiyinene lowo mutulu yidwalga gu mbaa; baada bavulu badigiga munu. ¹⁵ Gebaana gugele mibigili mi bupala, bava-dga pela-lumeeme, gisi bagele batama. ¹⁶ Nwini bayabaaga mu bisala bibiwi. ¹⁷ Mudi wupimi wubuduga mbenge yipimi, wufa wu-buduga mbenge yifa. ¹⁷ Mupelengi wubudu-ga malele? ¹⁸ Baviniga malele masukadi mu mulele wu ngene? ¹⁹ Lowo ni baada babosogo bana batemenega ni Mfumu, Mfumu bini wingini mu gimfumu gi tala; ²⁰ asi bana balabga lu-zolo lu Daada Nzaama gu tala. ²¹ Mudi wuwosogo wukono gubudaaga mbenge yipimi bubini wugiese nde guwufufu mbaa. ²² Bavulu nu bufugu bunu mbini ndeele ni Mfumu bisi ga budulonga ande guyidi mihungu mifa mu kumanze! ²³ Asi meeme ngini baleele ni dogaana yaya, meeme inuyabaga bini nugele baada ba masumu. ²⁴ Ndelunu hoso muudu wumawugu ndaga yiyi ni wutuyiseleene, gamafanagana ande muudu wudungu nzo yana yata mudoyo; ²⁵ luyi mvulu ande muhungu wungolo, nzo yinde lowo yibwi mutulu yigele yata mudoyo. ²⁶ Asi wunu wumawugu, lowo gatuyiseleene, gamafanagana ande muudu wunu wudungu nwana ya zeze; ²⁷ luyi mvulu ande muhungu wungolo, nzo yini luyibubugu yiyosogo. ²⁸ Yesu lugamenese gulongo, baada baboso-go bamono guwibigeene malongi mande, lo magele nga ma balongoga-misigi; ²⁹ mande magele ande gimfumu.

Chapter 8

¹ Daanga luyagulumugu Yesu musele baada bavulu bayamulaba, ² mukaasa wumoso wu lebele lugayamuloomo ni gamuzunusu. ³ Yesu lugamugeme mu gogo mbal'moso lu-gazunu. ⁴ Gamuleele ni gwadeleene muudu lowo, asi nda walulese ande gulede magaba gugele nganga-Nzaama nga bu sonogo Mose. ⁵ Luwingini Yesu ya Kapernaumi, mfumu wu-moso wu basuda lugaya muleele ni Mfumu, ⁶ muuda-gisala wumeeme gu nzo wufi gigada, wuyama. ⁷ Yesu ni bungaya muzunusu. ⁸ Mfumu wunu ni lowo Mfumu nze bu guduu-lu gunzo-meeme lowo ⁹ dodo kaga ndaga yimoso nde gazunu. Meeme yigele ande ba-mfumu bayiwigunuge, yigele se ande basuda bavulu ba yidwalasga, ni yimadodo yawiyi, wumaya, ndaweene, wumagwe; sala bubu, wumasala. ¹⁰ Yesu lugawugu muudu wunu gamono guwibigeene; lugadodo ni lowo yima-sala mono geele lugwigili lugifa gigi mu kebe ga Isaleele. ¹¹ Asi iyanuleele ni baada bavulu bini duugaa-ga gu este ande gu weste, bini yadia mu gim-fumu gi Nzaama ande Abalayam ande Yisagi ande Yagobo. ¹² si bana bafiline gimfumu gi Nzaama bini badusu yanzie, bini gwengesaa-ga mini ande gudili gunu gugele pibi. ¹³ Gun-goyo Yesu lugaleele mfumu wunu nindawee-ne, mana mawumagwigili nze masalamana ndebunu, mbal'moso muudu wunu lugazunu. ¹⁴ Luduulu Yesu gu nzo-Piele, gayabaga maa-na-mugesaa-Piele nde bawa, wuyama. ¹⁵ Lugamugeme mu gogo, lugamunimisi; mbal'moso bawa luluwi, lugabulusu gumusa-leene. ¹⁶ Mu gingwese lubaya dwaleene Yesu baada ba mihungu mifa ni gabazunusu. ¹⁷ Lugayidi mihungu mini, lugabazunusu mutulu magaso-nogo mubigili Yesaya magugu, ni wuseene minianga ande makaasa mabisi. ¹⁸ Yesu lugaleele gibwili gi baada bagelande ni bwilaana gu simi lu nzele. ¹⁹ Mulongo-misigi wumoso lugamuleele ni Mfumu meeme yigulaba nze bihene bibiosogo biwena. ²⁰ Yesu ni migenge migele ande mazwingi, banono ande mayamba asi Mwana-muudu gihene gusa mudwe lowo gwana. ²¹ Muudambaana wumulaba ni Mfumu ngwe-sele tomo ngazigi Dawa, bunu ngagulaba. ²² Asi Yesu ni wesele bana bafi bazigagana bi-abi. ²³ Lugawingini mu bwada ande balongogo baana.

²⁴ Bunu muhungu wumoso wungolo wuyaabulu mu bwada, maja mwingina, Yesu gu dolo. ²⁵ Balongogo babosogo mu boomo, lubawusulu Yesu ni Mfumu ga buduyafa. ²⁶ Yesu ni boomo bu kiwi? bini baada ba lu-gwigili lutsisi! Luganimigi, lugangeneene muhungu ande maja; gumu lugiyi pwede. ²⁷ Baada bana bamono lubawigeene ni kiwi muudu wuwu, ande maja ande muhungu bimuwugune? ²⁸ Gu simi lunzele mu gisi gi Gadaala, bamono baada boolo ba mihungu mifa miduguga gu maluumu; asi muudu wumoso gabesaganaa-ga gunu miya digi gunu mu kobo. ²⁹ Midoda ni ki paana nze mwana-Nzaama ande bisi? Ni wumazolo dudumusu mu gibwili gi bangulu. ³⁰ Gugele ande bangulu bayadiaya buna ga-ndanda ³¹ Yesu lugadumusu mihungu mini mu kebe ga bangulu; ³² bangulu lubaya bwa mu nzele, lubafi. ³³ Baada badisa bangulu lubadwala paana gu bulu, baada babosogo lubaya dala paana yini yidigi; ³⁴ ndelunu lubamuboneene mu gusisi maana mabiwi.

Chapter 9

¹ Yesu lugabwili mu bwada, gagie gu bulu bwana. Gunu lubayamudaleene gigada yata toso. ² Lugamono lugwigili lu baada bana bayamudwala nde ni mwana, masumu maaga mamawa. ³ Asi balongoga-misi bagele yana ni wuma-dugu Nzaama. ⁴ Yesu ni mutulaki manungu mafa gigi mu midimi mibini? ⁵ Na wumafana guleele muudu ni nimigi ndagwaga masumu maaga mamawa? ⁶ Mugunulese ni Mwana-muudu gagele ande ngolo yigumenese masumu mu gisi gimutsini, lugaleele mukaasa ni nimigi, sene toso yaga ndawe gwaaga. ⁷ Nde se luganimigi, lugagie gu nzwana. ⁸ Baada babosogo bamono paana yini, bawu-gu boomo, lubabulusu gulumusu Nzaama. ⁹ Mu nzili Yesu lugamono Madai mu nzo yiga-fudusa paga, lugamudemene ni yawandaba, nde se luganimigi, lugamulebe. ¹⁰ Lugadiaya mu nzo ande balongogo baana ande bafudusu-paga ande baada bagisaga-saga, ¹¹ bafalisi lubamono bunu lubawufulu balongogo ni mutulakiwi mfumabini gayadia ande baada bafa? ¹² Yesu ni bakaasa basagaga munganga, ¹³ asi lowo ni banga-ngolo. Nda nwalongogo paana yiyi: "Meeme yiwiyeene baada ba masu-mu, asi lowo ni baada bapimi." ¹⁴ Balongogo ba Yowani lubaya wufulu Yesu ni mutulakwi balongogo banze baginaaga madia mutula bisaama nga bisi ande bafalisi? ¹⁵ Yesu ni bambayi ba mudimi wuyakwela bagalaaga mu kiene lubagelande; kaga lugini kono nde, ni wumafudugu gu tala. ¹⁶ Lowo basaaga gidene gikulu mu mulele wufini ni lowo wumaboda pagaga; lowo se basaaga mono mafini mu mabungu ni lowo mambini makulu, ni lowo mamabudigi, mono se mamabebe. ¹⁷ Mono mafini mamafana mu mabungu ni lowo mu mambini mafini. ¹⁸ Ludoda Yesu, mfumu wumoso lugaya mubwileene ya mili ni mwana-meeme wu wumafa kaga ndeluulu; yatwene wamusa miogo gawusugu. ¹⁹ Lubagie, Yesu ande balongogo baana. ²⁰ Lubaduulu Yesu lugadodo ni: "Mwana lowo gufa, wuyama; baada lubabulusu gumuseye; nde ni duugaana yanzie, ²¹ mu kebe gabiwi gugele ande babulugamizigi. ²² Lugageme mwana mu googo, mwana luganimigi. ²³ Mu nzila-nzo mfumu wunu, mukaada wu-moso wuduuga mvulu guma-yolo lugagene gulamana mulele wu Yesu ni gazunu; nde-bunu se lugalamana, mbal-moso lugazunu. ²⁴ Yesu ni mwana-mukaada, lugwigili lwaga luguzunusu. Paana luyiyalagana mu ndama yini yiyosogo. ²⁵ Lugadogo yana baada bafi-misi boolo lubaya mulaba ni Mfumu duwugeene kiene, nze mwana-Davili. ²⁶ Yesu ni: Yinugidi kiwi? ²⁷ Biwi ni duzunusu. ²⁸ Nde ni bukuga? Biwi ni E. ²⁹ Lugalamana misi mibiwi lubamono. ³⁰ Nde ni gwadeleene muudu lowo bu mazi-bigi misi mibini. ³¹ Lugugu lunde lulumwa-maga ndama yini yiyosogo mu bawena biwi. ³² Kaga mu nzili mu bawena lubaya mudwa-leene muudu wugele nde mihungu mifa, nde se gingudu, gadodaaga. ³³ Yesu lugayidi muhungu wufa, gingudu lugiwigala. ³⁴ Baada ni lowo dumasala mono geele gipa gigi mu gisi gi Isaleele. Asi bafalisi ni gayasala mu ngolo yi mfuma-mihungu mifa. ³⁵ Yesu gayalonga mu manzo ma Nzaama ma bayudu ande guzunuu bakaasa ande gusalasa baada mu mapasi magifa ande gifa; ³⁶ gayadiga mu mabulu mamane ande matsisi. ³⁷ Lugayamona baada mu mapasi, mudimi wunde wumona kiene ni baada bawono luudu ngagwi ni mameeme mamakoo mudisi. ³⁸ Lugaleele balongogo baana ni gisala gigele givulu asi baada bagisala bagele ndaama. Lomaana munga-gisala ganubwese baada.

Chapter 10

¹ Yesu lugagoso balongogo baana, gabawe ngolo yigwayidi mihungu mifa ande guzunusu makaasa mamosogo ande gusaameene mapa-si mamosogo. ² Makuumu ma batumu guma-boolo ba Yesu amaama: Simoni wugadeemena Piele ande Andele; Jagi mwana-Zebede ande pangana Yowani; ³ Fidipo, Batelemi, Domasi, Madai wufudusa-paga, Jagi wu Lufe, ⁴ Simoni munga-gingolongolo ande Yudu Iskaliido wunu wini dege Yesu. ⁵ Gabadumusu ni beene gugele baana ba Isa-leele peelee bazunusu bakaasa, bayidi mihungu mifa, ⁶ nubalongo ni Gimfumu gi Nzaama gi-besagana; gugele bamimpani guwingini lowo, gu Samaliyi guwingini lowo. ⁷ Lowo numafu-du si gimi gimoso; gwalomo si gima se lowo. ⁸ Gudwala nzimi lowo, masabadi moolo lowo, duzaga dwoolo lowo, gamudi gu miogo lowo, si gamupa lowo. ⁹ Ni numaduulu ya bulu lu baada, nuwufulu ni muudu wumafana gunu-yamba wigi ¹⁰ galaana mu nzo yinde tii gunu gunwini dogo. Nwini wa banga-nzo yini mbo-do lu nwini wingini. ¹¹ Nwini basileene dulu-dulu mu gugudogo gu bini; ¹² ni lo batunu yamba, nusabedege mili nudigi gabini nga bayabeene gubiyi. ¹³ Iyanuleele gumusomo ni mu bufugu bu nsugu gubiyi gu baada ba Sodomo ande Gomore bwini monogo butsi. ¹⁴ Yabaana ni iyanudumusu nga mameeme mu kebe ga batama; galaana nduungu nga bmbulugu, galaana pwede nga mayembi. ¹⁵ Baada bubini nufunaaga, gebaana. ¹⁶ Bubini nubulaaga fimbu, bubini nufunaaga gugele bamfumu gisini meeme, ¹⁷ asi bini nwini lesaaga gimbangi gipimi gugele baada bana ande gugele bamimpani. ¹⁸ Ni batunu gama geele gugele leta, gubogodo lowo, mapaana manwini saamaaga Muhunga-Nzaama wini nulesaaga mu daanga lunu. ¹⁹ Panga ande panga, daadabaada ande baana, maayabaada ande bini funaganaaga and guzwesaganaaga bi-abi. ²⁰ Gumusomo iyanuleele ni bubini numenge gisini meeme, asi wunu wini ganga mudimi tii gunsugu, bugini hulugu. ²¹ Paana yiyi yigwiyi gu Mwana-muudu yini gugu bini lowo yana gumenese mabulu ma-manene mamosogo ma Isaleele. ²² Lowo gugele ande mulongogo wumadigi Longi wana, lowo muda-gisala gamadigi mfumaana. ²³ Gumafana kaga mulongogo bamuseene nga Longi, muda-gisala nga mfumaana. Ni meeme bamandugu ni Belzebul, asi bini baada ba nzo yimeeme! Gubawugu boomo lowo. ²⁴ Lo gugele ande gimi gibadamana ni gikono gumonogo, gikono guyabagana. ²⁵ Mapaana mayiyanuleele mu pibi numadodo mu moso, mabatunuleele mu tswi numalongo mu kebe ga tala. ²⁶ Guwugu baada bazwaga luudu boomo lo-wo dinaana wunu wuzwaga luudu ande moonoo gu zwingi lu mbawa. ²⁷ Badegaaga banono boolo mu nzimi yitsisi? Bamfufu ba mudwe nkudu Mzaama wunu wukono gubila-ganaaga si gimi gimoso wubayaba babosogo, nono gabwaga mu tsini ni nde lowo gamazolo. ²⁸ Nze wumadigi banono bavulu mu mfunu gu misi mi minde. ²⁹ Wunu wini nanga mee-me ya misi mi baada, meem ngini munanga ya misi mi Nzaama gu tala. ³⁰ Wunu wini ku-munu meeme ya misi mi baada, meeme ngini mugumunu ya misi mi Nzaama. ³¹ Nuyabee-ne ni meeme lowo iyadwala dulu-dulu, asi iya- dwala mbeese, iyagabala daadabaada ande baana, maayabaada ande mwanaana wu mu-kaada, bugu wumukaada ande mugesu-mwa-naana. ³² Baada bubini mengagana bi-abi mu kebe ga nzo. ³³ Muudu wunu wazolo gidaana ni lowo maana ni lowo mwanaana gundigi mee-me, ³⁴ ni lowo wunu wumakono gusene kulunsi lwaana gandaba meeme, lo gamafana gugala muuda-meeme. ³⁵ Wunu wumazolo guswege moonoo wana, bugini wubilisi ³⁶ asi wunu wini wubilisi gisini meeme, bugini bisa wubaga. ³⁷ Muudu wunu wutunuyamba bini, gama-ngiamba meeme, ³⁸ wunu wumangiamba meeme gamayamba wunu wutumusu meeme. ³⁹ Wunu wumayamba mubigili wumoso mu mpili yimafana, gini бага matabisi ma gimubi-gili; ⁴⁰ wunu wumayamba muudu mupimi mu mpili yimafana gini бага matabisi mini бага muudu mupimi. ⁴¹ Gumusomo iyanuleele ni wunu wini wa wumoso mu bambeelee baba gobo lu maja bu bagele balongogo ba meeme ⁴² lowo gini bilisi matabisi mande.

Chapter 11

¹ Lumenese Yesu gulongo balongogo baana misigi, lugayalongo mu mabulu. ² Yowani lugawugu paana yinde mu bologo, lugadu-musu balongogo baana ni bamuwufulu ni: ³ Klisto wubazila gwiigi nde e wumbaana? ⁴ Yesu ni: Nwamuleele manumamono ande manumawugu. ⁵ Bifa-misi bamono, bifa-matswi bawugu, bigada binimigi, babele lebele bazunu, baada bangafa, bawusugu mu lufa, Musomo wu Pimi wuwingini mu kebe ga bansukami. ⁶ Kiesi gugele muudu wunu wini kono gumedel! ⁷ Lufudugu balongogo ba Yowani, Yesu luga-wufulu baada bagele yana ni: Kinuyadaala mu nsege? gididi gini ginigagana mu muhungu e muudu wunu wuvada milele mitala? ⁸ Nuya-beene ni bavadga bunu bigi mu manzo ma bamfumu banene bagisi gigi. ⁹ Kiwi nuyadala? mubigili? E, wumadigi mubi-gili. ¹⁰ Ginaga basonogo ni: Iyagudumusumu tumu wumeeme, mu guyidigi nzili yinze. ¹¹ Iyanuleele gumusomo ni lowo si muudu wumoso wumadigi Yowani Mubodogo mu bunene tii loolabubu. Mu gimfumu gi Nzaama wumadigi bunene wunu wudigi gukieyege. ¹² Duugu lunu tii loolo gimfumu gi Nzaama bagele mu guginwaneene, banga-ngolo bini wingini. ¹³ Mibigili ande misigi midodo mapaana mama tii mu daanga lu Yowani. ¹⁴ Mu guba-gisi nde wuwu Eliyi wugele mu gwiyi. ¹⁵ Wu- genzene matswi maguwugeene gawugu. ¹⁶ Ande banawa gufanigisi baada ba daanga luulu? Ande baana babambeelee bamabwan-zana ya mbese baleela baana bambaana ni: ¹⁷ Bisi dunubuleene mizigi, lowo gabini numa-gini, dutunubigeene migungu mi kiene lowo gabini numanienge. ¹⁸ Yowani bugayi lowo gadiaya mampa, lowo ganwaya, baada ni: Gigi ande muhungu wufa! ¹⁹ Mwana-muudu wuyi wunwaga, wudiaga, baada ni: Dalaana wuna gisala giana gunwa ande gudua ande bafudusu-paga ande baada bamasumu. Asi nduungu yi Nzaama yimonoga mu bisala binde. ²⁰ Yesu lugabulusu guwele mavili magadigi, magasele bipa ni: Kiene gugele nze Chorazini ande nze Bethsaida! Ni bipa bina binumono bini bisalamanaaga ya Sidoni ni lowo ya Tyr, nga matanga masalamana tama, nga baada balugwidi budo bumbawa, nga baada babolo-mono midimi tama. ²² Asi iyanuleele ni mu bufugu bunu nwini saama gudigi baada bana. ²³ Nze Kapernawumi, wuyalusa ya tala? Bubini gugulumunu tii gu tsina bafa. Ni bipa bisala-mana yana bigalaaga ya Sodom, nga vili lunu lwiigi tii loolabubu. ²⁴ Ndelunu iyaguleele ni mu bufugu bunu wini saama gudigi vili lunu. ²⁵ Yesu lugabadaga ni: O Nzaama, Mfumu wu tala ande maana, madono bu wumamonogoso gugele bambeelee mapaana mawuswegeene baada babanene balongogo guvulu! ²⁶ Dawa, wumasala pimi tsili! ²⁷ Lowo si muudu wumuyaba Mwana, Nzaama peelee, lowo si muudu wumuyaba Dawa, Mwana peelee ande bana bagazologa Mwana ni bamuyabeene. ²⁸ Bini baada numawono ande bugogo, yanwiyi gugele meeme abini babosogo, ²⁹ meeme yinusaamana, nuhendege; ³⁰ mutulu fandu luyinuwaya meeme lwiigi hendelee; nga nuhululugu.

Chapter 12

¹ Yesu gadiga mu nguna-ble mu bufugu bu sabbat, balongogo baana bavina mbenge badiaya. ² Bafalisi ni: Dala balongogo baaga basala gubiyi mu bufugu bugitsini. ³ Asi Yesu ni: Nudangaaga magasele Davili we bambayi baana lugawugu nzala? ⁴ Gawingini mu nzo-Nzaama, lugaseene magaba mabawa-aga Nzaama ande mabanganga-Nzaama, lugadi ande bambayi baana? ⁵ Nudangaaga ni banganga-Nzaama basalga gubiyi mu kebe ganzo-Nzaama mu bufugu bu sabbat asi bamonaaga gubiyi gunu. ⁶ Asi meeme iyanuleele ni paana yiyi yimadigi nzo-Nzaama mu bunene. ⁷ Ni nuyabaga ni Mwana-muudu gigi mfuma sabbat, ⁸ gazologa kiene gudigi magaba, nga lowo nuzwaga baada bamakono gugidi gimi. ⁹ Lugadogo yana gawingini mu nzo-Nzaama. ¹⁰ Mugele ande mukaasa wumoso wubeela googo. Biwi ni: Gwigi pimi mu guzunusu mukaasa mu bufugu bu sabbat? Gisi basaga gumufuunu. ¹¹ Nde ni: Naa mu kebe gabini ni mwana lumeeme lunde lumabwa mu zwingi mu bufugu bu sabbat galuwesele gwana nde-munu? ¹² Kiwi bimadigi mfunu mwana lumeeme e muudu? Gwigi pimi mu gusala mapaana mapimi mu bufugu bu sabbat. ¹³ Lugaleele mukaasa ni: Dandalala googo. Lugadandalala, lugazunu. ¹⁴ Bafalisi lubadu-ugu yanzie, basaga gumuzwa. ¹⁵ Gisi Yesu bugayabeene, lugadoogo yana. Baada bavulu bayamulaba, wena bazunusu. ¹⁶ Nde ni: Gwalese si muudu lowo, ¹⁷ mutulu magasonogo mubigili Yisaya magugu. ¹⁸ Dalaana muuda-meeme wu gisala wu mudimi, gini lelaaga baada babosogo mayi-zologa meeme, yimusi muhunga-meeme. ¹⁹ Lowo gini saaga miaga, lowo gini badaga-aga, baada lowo bini muwugaaga mu manzili, ²⁰ lowo gini bogolo gamudi gagondamana, lowo gini zimi mwinda wuyakono guleeme pimi, gini laba gisala ginde tii gunu gugini gugusu luzolo lu Nzaama. ²¹ Baada babosogo bubini musileene mudimi. ²² Lubaya mudwaleene gingudu gimoso gifi misi, lugagizunusu. ²³ Baada babosogo ni: Wuwu kala Mwana Davili? ²⁴ Bafalisi ni: Gigi ande muhungu wufa, gayasala mu ngolo yi Sadana. ²⁵ Gisi Yesu wubayabeene, gabaleele ni: Gisi ni gimaga-baga, bugifaga; bulu nilowo nzo ni yimaga-baga nilowo yimabubugu yisalga yuumu. ²⁶ Sadana wumafana gulugabala galuyidi ndege? ²⁷ Ni meeme iyasala mu ngolo yi Sadana, asi baana babini bayasala mukungolo? Ndebunu bubini nusaamasaaga. ²⁸ Asi ni meeme iyasala mu ngolo yi Muhunga Nzaama, guyaesege ni gimfumu gi Nzaama giyi gugele bini. ²⁹ Ni lowo abunu muudu gini yawibi munzo-munga-ngolo ni lowo yana ga-tumuganga misingi? ³⁰ Mumenge wu meeme lowo gigi mbayaama. Gapasa gagosaaga baada. ³¹ Iyanuleele ni: Wunu wini dugu Nzaama, ni lowo hoso masumu mana mini sala muudu, bubini mueseleeene, asi wunu wini dugu Muhunga-Nzaama lowo bini muweseleeene. ³² Wunu wini sawala Mwana-Nzaama bubini muweseleeene, asi wunu wini sawala Muhu-nga-Nzaama masumu mande lowo mini wa. ³³ Mudu wupimi bawuyabaga gu mbenge yiwi yipimi, mudi wufa se bawuyabaga gu mbenge yiwi yifa. ³⁴ Gigana gi biwudu gigi, abunu bini numafana gudodo mapaana mapimi, ni midimi mibini migi mifa, ginaga goono ludu-suga mapaana migi mu kebe ga mudimi? ³⁵ Muudu mupimi gasenega mapaana mapi-mi mu kebe gamudimaana, muudu mufa se gasenega mapaana mafa mu kebe gamudi-maana. ³⁶ Iyanuleele ni: Mu bufugu bunsugu baada babosogo bubini saama mu mapaana mamo-sogo mabadoda. ³⁷ Muudu-muudu gini bingi mumagadoda, ni gubele se mumagadoda. ³⁸ Balongo-misigi ande bafalisi baloomo Yesu gabaseleeene gipa gimoso. ³⁹ Nde ni: Baada bafa bakono guwuguneege Nzaama bamalo-omo gipa, asi ga lowo ni gimbaana, kaga gini gimono Yono. ⁴⁰ Nde gasele mafugu madede mu zumu lumbisa-mwese, meeme se ngini gala mafugu madede gutsina maana. ⁴¹ Bisi Ninive bubini wusugu bufugu bunu, bini belese baada baba mutulu biwi bu babo-lomono midimi mu malongi ma Yono, asi biwi bigi yaya ande wunu wumadigi Yono. ⁴² Mfumu wu mukaada wuduugu gu gisi gileye gayasaga nduungu gugele Salomono, bugini babelese, asi biwi bigi yaya ande wunu wumadigi Salomono. ⁴³ Muhungu wufa ni wumaduugu mugele muudu, wena sagaaga gwafudugu gu wugele tomo, ⁴⁴ ni wumayamono nzo yini bwasa, yingagoomo pima-pimi, wena senaaga mihungu mimbaana mingolo nsambwadi; ⁴⁵ ni mimawingini, gubiyi gu muudu wunu gudigiga gunu gutomo. Ndebunu se bwini gala baada baba bafa. ⁴⁶ Ludoda Yesu mu kebe ga nzo, muudu wumoso lugaya mululeele ni: ⁴⁷ Maaga ande bapanga baaga baguzila yanzie. ⁴⁸ Asi nde ni: Maanameeme ande bapanga bameeme banawa? ⁴⁹ Lugalese luleme gugele balongogo baana ni: Dalaana maana-meeme ande bapanga bameeme. ⁵⁰ Muudu wunu wuyasala luzolo lu Nzaama wigi gu tala ndewunu maanameeme, ndewunu panga-meeme wu bagala ande wumukaada.

Chapter 13

¹ Bufugu ndebunu Yesu lugaduugu yanzie, gayabwanzana ya simi lunzele mu bwaada, ² baada bavulu lubaya bwanzana se. ³ Gabaleele mapaana mavulu mu matigi ni: Muudu wumoso wuyamwanga mbenge yaana, yimoso yibwi mu nzili, yimoso mu midoyo, ⁴ yimbaana mu bingangi, yimbaana mu maana mapimi. ⁵ Yibwi mu nzili, banono lubayidi; yibwi mu midoyo luyimene makidi mu kukono gu maana; ⁶ lude moso luyiwumu mu kukono gu migasi. ⁷ Yibwi yata nganga luyimene, luyifi; yibwi ya maana mapimi luyibudu mbenge: ⁸ lumbe-nge lumoso lubudu mbenge kama, lumoso maguumasaamana, lumbaana maguuma-dede. ⁹ Wugenzene matswi maguwugeene gawugu. ¹⁰ Balongogo ni: Mutulaki wuyabaleele mu matigi? ¹¹ Nde ni: Bini peele bawe ndungu yi guyaba biswama bi tala, lowo ni biwi.

¹² Nde-bunu bubini bwese wunu wubege geele, bini wolo wunu wumakono. ¹³ Ndelunu iyabaleele mu matigi mutulu bakono gumono, bakono guwugu. ¹⁴ Nga busonogo mubigili Yisaya ni: Bunwini monaa-ga mu misi, asi gumono lowo, bunwini wugaaga mu matswi, asi gubagisi lowo. ¹⁵ Midimi mi baada bana miyi bwidi, baganga misi ande matswi mabiwi, lowo bayawugu, lowo bayamono, lowo bayabagisi, lowo baya sobo bifu bibiwi, lowo bayazolo ni yibazunusu. ¹⁶ Asi kiesi gugele bini mutulu numona mu misi mibini, nuwuga mu matswi mabini. ¹⁷ Iyanuleele gumundaga ni mibigili ande baada bapimi bavulu basege gumono ande guwugu bimi bibi asi lowo bagugu. ¹⁸ Wana mbangudulu yi tigi yiwi yi mugwini: ¹⁹ Ni muudu wumawugu ndaga-Nzaama, asi lowo gatuyibagisi, mupala wutwayidogolo mu mudimande, gamafana muudu wugwini mbe-nge mu nzili. ²⁰ Wunu wugwini mu midoyo gwiki wunu wumawugu mu kiesi; ²¹ asi migasi lowo gwana, mu mapasi ma gisi gisi, wumabwa mu masumu. ²² Wunu wugwini yata nganga gamafana wunu wumawugu, asi minianga ande biesi bigisi gisi bitumudwala gisagasaga, wumabwa. ²³ Wunu wugwini ya maana mapimi gwiki wunu wumawugu, wumabagisi, wumabudu mbenge kama, maguumasaamana, maguu-madede. ²⁴ Tigi yimbaana ni: Muudu wumoso wuya mwanga mbenge yi loso; ²⁵ asi mu pibi mumenge lugayamwanga yinde yi mukunji. ²⁶ Lulumene, lugayafudugu. ²⁷ Baada-bagisala baana ni: Mfumu, nze gawugwini loso, ebwe si duyamono ande mukunji? Nde ni: Mumenge wunu. ²⁸ Biwi ni: Duwunsumunu? ²⁹ Nde ni: Lowo, ni lowo numabisi loso. ³⁰ Weselaana loso luyele gihene gimoso ande mukunji; bufugu bwini yele loso, bagongo-mbenge bini dogolo tomo loso, gungoyo dumafufu mukunji. ³¹ Tigi yimbaana ayiyi: Gimfumu gi Nzaama gisi nga lumbenge lutsisi lubamagwini, wuma-gidigi mudi wunene, ³² wuyayabwa banono, badunga mayama mabiwi mu taanga. ³³ Lugabisada tigi yimbaana ni: Gimfumu gi Nzaama gisi nga ndama-mugiele wubamasa mu maja ande magobo madede mamfufu yi mampa, mampa mamawubu, mamafunu. ³⁴ Gabaleela kaga mu matigi ³⁵ mu gugugu-su magasonogo mubigili Yisaya ni: Ngini zibili gono lumeeme, ngini pasa mapaana maswa-ma duugu lubulusu gisi gisi. ³⁶ Lubawingini mu nzo balongogo ni: Duban-ganeene tigi yi mugwini mukunji. ³⁷ Nde ni: Mugwini loso gwiki meeme, Mwana-muudu; ³⁸ ngunu gwiki baada bagisi gisi, mbenge yipimi, baana ba gimfumu gi Nzaama, mukunji gwiki mupala. ³⁹ Mumenge gwiki Sadana, bagongo-mbenge gwiki bawanzio mu bufugu bunsugu. ⁴⁰ Nga bu bafufuga mukunji, bubini lumu gu mbawa baada bana basalga gubiyi ande ba-bwisiga bagwene mu masumu; ⁴¹ mu bufu-gu bunu bawanzio bubini ya bansumunu; ⁴² gwini gala ande bidili ande gugwengese mini. ⁴³ Baada bapimi bini gala mu mugieme wu gidaabiwi, bini semaaga nga daanga gu tala. Wana pimi mu matswi mabini. ⁴⁴ Gimfumu gi Nzaama gisi se nga gimi gitala gibaswege mu ngunu, wunu wutwuagimono, wumabisa giswege wana; mu kiesi gini wuma-yadege bimi biana bibiosogo ni gasuumu gwana ngunu yini. ⁴⁵ Gisi se nga mudege wuyasaga misanga mitala, ⁴⁶ lugamamono wumadigi tala, wumayadege bimi bibiosogo bi nzo gasuumu musanga wunu. ⁴⁷ Gisi se nga bugondi bumayulu bambisi bagifa ande gifa. ⁴⁸ Balobo-bambisi lubasola bayaseene bambisi bapimi, bana bapamba-pamba batabana. ⁴⁹ Bwini gala mu bufugu bunsugu, bawanzio bini ya gabala baada bapimi ande baada bafa; ⁵⁰ bana bafa bini baluumu gu mbawa gunu gwini gala bidili ande gugwengese mini. ⁵¹ Nubagisa mapaana mama? Biwi ni: E. ⁵² Nde ni: Mulongo-misigi wumawugu malo-ngi ma gimfumu gi Nzaama gisi nga munga-nzo wuyasolo bimi bifini ande bikulu mu nzwa-na. ⁵³ Yesu lugamenese gudodo lugadogo yana. ⁵⁴ Lugafudugu gu bulu lubiwi, galonga mu kebe ganzo-Nzaama yi bayudu, baada baboso-go bamono guwibigeene ni: Ndungu yiwi yigu-nu? ⁵⁵ Wuwu lowo ni mwana Yozefi ande Madiyi, yayabi Jagi ande Yozefi ande Simoni ande Yudeye? ⁵⁶ Bapanga baana lowo bigi mu kebe gabisi? Mapaana mama ande bipa bibi bigunu? ⁵⁷ Lowo basala mugumunu, asi nde ni: Mubigili bagumunuga gumbaana, ya bulu bwana lowo. ⁵⁸ Yana gasele bipa ndaama, mutulu kukono gu lugwigili lubisi bulu bwana.

Chapter 14

¹ Lunu wugele mfumu wu Ngalili, Elodi; lugawugu musomo wu Yesu, lugaleele baada baana bagisala ni: ² Wunu Yowani Mubodogo baada wumawusugu mu lufa wuyasala bipa bini! ³ Elodi nde wugemese Yowani, gamusi mu bologo, gasaga gumuzwa ⁴ asi gawuga baada boomo mutulu baada babosogo basena Yowa-ni nga mubigili. ⁵ Yowani gawele Elodi ni gu-gidili Elodiada mugeesaaaga lowo, gigi muge-esa yayaaga Filipino. ⁶ Asi mu bufugu bu fedi lubudugu Elodi, mwana Elodiada wu mukaada magini mande mawe Elodi kiesi givulu ya misi mibaada, lugamuwufulu ni: ⁷ Yigugumu kiwi? Si gidini gigimfumu buyiguwaya. ⁸ Maana lugamuleele ni: Muloomo mudwe wu Yowani yatala longo. ⁹ Lugamuloomo, mfumu kiene luyimugeme, ginaga wusi nsilulu ya misi mibaada, lugamuwe. ¹⁰ Lugadumusu muudu mugwagiese Yowani mudwe mu bologo, ¹¹ gayawa mwana mu-kaada wunu. ¹² Balongogo ba Yowani lubaya leele Yesu budigi paana yini. ¹³ Yesu lugawugu bunu, lugawingini mu bwaada, gayalemene ndege; asi baada lubawugu, lubamulebe mu kuga maja. ¹⁴ Gabawugeene kiene yivulu, lugabulusu gubazunusu. ¹⁵ Balongogo lubamono ni pibi yibwaya, lubayaleele Yesu mu gufudulu baada mubulu mabela-bele bamanaya suumu bimi bigudia ginaga bagele mu tsege yizele. ¹⁶ Nde ni: Bugubafudulu lowo, nubadisi bini beene. ¹⁷ Biwi ni: Lowo duguga, yaya twigi ande mampa madaana peelee nde bambisi ba mwese boolo. ¹⁸ Nde ni: Yanwadwaala. ¹⁹ Lugabwisi mu tsini yatala bididi. ²⁰ Luga-doona Nzaama, gamanagiese mampa, gawe balongogo mu gubagabeene; lubayugudu. ²¹ Gungoyo balongogo badolo bisenge bini bibwaya mambu guuma-moolo. ²² Badisi baada gidese gi mili midaana mi babagala; bakaada ande baana lowo babadanga. ²³ Lugawingisi balongogo baana mu bwaada ni benaaga gu simi, nde gasalafudulu baada mu mabulu mabiwi; ²⁴ Lubwaya pibi lugaya-saama ndege yato musele. ²⁵ Bwaada bugele gandanda ande mbungu, muhungu wungolo wuyabulu bwaada. ²⁶ Mu kebe gapibi, Yesu gagele wena gugele bwaada yatala maja, ²⁷ balongogo mu boomo lubawabaga ni: Dalaana mufu! ²⁸ Yesu ni: Guwugu boomo lowo, wuwu meeme! ²⁹ Piele ni: Mfumu ni gwigu nze, temene meeme ngwiyi gunu! ³⁰ Yesu ni: Yawiyi! Piele lugaduugu mu bwaada lugabulusu gwene yatala maja. ³¹ Asi lugamono ngolo yi muhungu, lugawugu boomo, gabulusu guniomo, nde ni: Mfumu, pulusu! ³² Yesu lugadandalala googo, lugamugeme; nde ni: Lugwigili lunze lwigi gandaama! Ma-mede makiwi? ³³ Gibi aboolo lubawingini mu bwaada, muhungu luwuwalaga. ³⁴ Balongo-go lubafugamana ya mili mi Yesu ni: Nze wigi gumundaga Mwana-Nzaama! ³⁵ Lubaduulu ya simi lu nzele, gu ndaama Genesareth, baada lubamuyabeene, lubadwa-la paana ni Yesu wudulu. ³⁶ Bavulu bawiya ande bakaasa babiwi ³⁷ bamubonone ni balamana pudu songo yi mulele wunde, bana bamulamana, bubazuna.

Chapter 15

¹ Balongo-misigi ande bafalisi baduugu gu Yelusalemi lubaya wufulu Yesu ni: ² Mutula-kiwi balongogo banze buwulaaga miogo mu gudia nga bwigi misigi mi bakaaga babisi? ³ Yesu ni: Mutulakiwi bini nukono gulabaga misigi mi Nzaama? ⁴ Nzaama gadodo ni: "Muzidisi gidaaga ande maaga", wunu se mumapiaga gidaana ande maana, bamuzwe. ⁵ Asi bini nulongoga ni: Mwana ni wuleele gdaana ni lowo maana ni: "Meeme yimafana peelee gugusalasa mu guguwa magaba mayifana guwa Nzaama"; ⁶ asi lowo ni muguguwa luzidi ya misi mi baada. Ndebunu bunuyazwa misigi mi Nzaama, nuyalaba mibini beene baada! ⁷ Bapala baba! Mubigili Yisaya bugabigili gwana ni: ⁸ Baada baba bapaga lugugu lugono, asi mu midimi lowo gabiwi. ⁹ Bisaa-ma bibiwi bibupala, mfunu lowo gabiwi, malongi mabiwi migi magimuudu gi biwi beene. ¹⁰ Yesu lugademene baada bagele yana gabaleele babosogo ni: ¹¹ Bimi biwinginiga mu gono lu muudu bimusumunaaga, asi bini biduugug mo gono bimusumunuga. ¹² Balongogo baana ni: Wuyaba ni mapaana mana mamawa bafalisi nsono? ¹³ Yesu ni: Mudi wunu wumakono gugwini Dawa gu tala bubini wunsumunu. ¹⁴ Nubawesele bafi-misi badwalagana bi-abi mu nzili; numono gelee gifa-misi gimadwala gifa-misi gigwene mu nzili? Nsugabiwi bayabwa mu zwingi gibia-boolo! ¹⁵ Piele ni: Dubanganeene paana yiya. ¹⁶ Yesu ni: Bini se gisi nduungu lowo gabini? ¹⁷ Nuya-baaga ni bimi biwinginiga mu zumu lu muudu bubiduuguga gabiwi mu luudu? ¹⁸ Asi bini biduuguga mu gono, biduuguga mu mudimi ndebini bimusumunuga. ¹⁹ Mutu-lu mu mudimi muduuguga manungu mafa, gwibi, guzwa baada, misingi, ginduumu, guda gimbangi gi bupala ande mapaana mambaa-na mafa. ²⁰ Dalaana mapaana masumunuga muudu, asi lowo ni bimi bi gudia, lowo ni gukono guguwululu miogo mu gudia. ²¹ Yesu lugadogo yana gagie gu ndaama Tyr ande Sidoni. Mukaada wumoso mwisi Kanana lugayamubwileene ni: ²² Longi, Mwana-Davili, ngugeene kiene, mwanameeme wu mukaada bugayafa, muhungu wufa wumuyangigisa. ²³ Asi Yesu lowo gamufuduleene si ndaga. Balongogo ni muyidi, bugaya duyangigisi. ²⁴ Yesu ni: Meeme iwiyeene peelee mameeme mabili mu kebe gabaana ba Isaleele; ²⁵ asi mukaada wunu lugayafugamana ni: Longi, ngugeene kiene! ²⁶ Yesu ni: "Lowo gwigu pimi mu gubelese madia ma baana gugele bam-bwa." ²⁷ Mukaada wunu ni: "Gwigi ndebunu Longi, asi bambwa se gabadiaga bisenge bini bibwaga gu tsina mese mabamfumu babiwi". ²⁸ Yesu ni: "Ho! nze mukaada wuwu! Lugwigili lunze lwigu lulunene! Nzaama bugasala hoso yini yiwumazolo. Mbal'moso mwana lugazunu. ²⁹ Lugadogo yana Yesu gagie gu simi lunzele wu Ngalili, lugayabwanzana yato musele. Gunu baada bavulu lubamulebe, bamudwa-leene bakaasa ba gifa ande gifa: bigada, bingudu, bifa-misi, bifa- matswi ande bambaana. Yesu lugabazunusu: bifa-misi bamona, bifa-matswi bawuga, bigada biniada, bingudu bidoda. ³¹ Ndeyana lubabululu gulumusu Nzaama wu Yisaleele. ³² Yesu lugademene balongogo baana gabaleele ni: Baada baba basele mafugu madede yaya, bugubafudulu nzala lowo mu mu nzili. ³³ Biwi ni: Gunu dumona madia magubadisi biwi babosogo baba yaya twigi mu kebe gatsege? ³⁴ Lugabawufulu ni: Mampa makwe nwigu amiwi? Biwi ni: Nsam-bwadi ande ndaama-bambisi ba mwese. ³⁵ Nde ni yanwadwala. Lugabwisi baada mu tsini. ³⁶ Lugadono Nzaama, lugamana giese, lugawe balongogo mu gumana gaaba; ³⁷ lubadi, lubayugudu babosogo. ³⁸ Gungoyo balongogo bayululu bisenge bini bibwaya mambugu nsambwadi. Badisi baada mili mina mi babagala, gukono gudaanga bakaada ande baana. ³⁹ Lugafudulu baada, lugawingini mu bwaada gagie gu ndaama Magadana.

Chapter 16

¹ Bafalisi ande basaduseye lubaya loomo Yesu gipa gimaduugu gu tala gisi bamudaya mwede. ² Asi nde ni: "Lubengega daanga mu gingwese nudodoga ni mooso wini gala wungolo mutulu tala yibenge." ³ Mu gipwili nudodoga ni: "Mvulu buyinoga lolo mutulu tala yiyodo". Bini nuyaba bidimi bi mooso ande bi mvulu, asi nuyabaaga bidimi bi daanga luulu? ⁴ Baada bafa, bamidwe bwidi gumisi mi Nzaama balooma gidimi, asi galowo ni gimbaana, kaga gini gi Yono. Lugagie gwa-na, gasala basisi ndeyana. ⁵ Lubaduulu ya simi, balongogo lubawibigi ni mampa masala; ⁶ Yesu lugabaleele ni: "Gebaana mu mugiele wubafalisi ande basaduseye!" ⁷ Lubabulusu gungwinagana bi-abi ni gamadodabunu mutulu dumayalala mampa. ⁸ Gisi Yesu wubayabeene, nde ni: "Lowo ni mutulu mampa, lugwigili lubini lwigi gandaama!" ⁹ Lowo gabini yana gubagisi? Lowo nuyawibigi mampa madana ande mampa nsambwadi manugabeene baada? ¹⁰ Bagele bakwe-bakwe? Mambugu makwe-makwe nuyulusu? ¹¹ Abunu numakono gubagisi ni lowo yinuleela mutula mampa? ¹² Ndelunu lubabagisi ni gisi gabaleela mutula malongi mabafalisi ande basaduseye, asi lowo ni mutula mugiele wu mampa. ¹³ Yesu lugagie gu ndaama gisi gi Kaisala wu Filipino; lugawufulu balongogo baana ni: Baada kiwi badodoga mutula Mwana-muudu? ¹⁴ Biwi ni: Bamoso badodoga ni wigi Yowani Mubodogo, bambaana ni wigi Yelemiyi, ni lowo mubigili wumoso, bambaana se ni wigi Eliyi. ¹⁵ Nde ni: Asi bini nudodoga ni ngwigi nawa? ¹⁶ Simoni Piele ni: "Wigi Mesiya, Mwana-Nzaama wumoono." ¹⁷ Yesu ni: "Mono kiesi Simoni mwana Yowani, lowo ni muudu wutuguleelabunu, asi Gidaana-meeme gu tala wutuguleele. ¹⁸ Meeme iya-guleelabubu: Wigi Piele, ngwini duungu nzo-Nzaama yimeeme yatala nze, mudoyo. Si lufa lowo lwini yibubulu. ¹⁹ Ngini guwa mafungulu ma gimfumu gi tala: gini giwini ganga nze yaya, bugini gangamana se gu tala, giwini gudululu yaya, bugini gudu-lugu se guna. ²⁰ Lugaleele balongogo baana ni gumege guleele muudu lowo ni meeme ngwigi Mesiya. ²¹ Duugu daanga lunu Yesu lugabulusu guleele balongo baana pwasa ni Mwana-muudu gumasala bitsi gagemege, gamono pasi gumio go mi bambudu babanganga-Nzaama ande balongo-misigi ande bambudu bambaana, bamuzwe; asi gungoya mafugu madede gawusugu mu lufa. ²² Piele ni: Lowo gwini salamana bunu, Mfumu! Nzaama bugini gugebe. ²³ Asi Yesu ni: "Sadana, dogo yaya! Wuyanungu ma gimuudu, asi lowo migi manungu ma Nzaama, wuyazola gukanga nzili ²⁴ Lugaleele balongogo baana ni: "Wunu wumazolo gundaba meeme, gakono guludala, asi gasene kulunsi lwana. ²⁵ Wunu wubilisa moonoo wana mutulu meeme bugini bisa wubaga, asi wunu wini wugebe ndege, bugini wubilisi. ²⁶ Naa wini zolo gubilisi moonana mutulu biesi bigisi gigi? Gini wusuumu mu tala kwe? ²⁷ Ndebunu bunwini mono Mwana-muudu wiya gulumugu mu mugieme wu gidaana ande bawanzio; gini saamasa muudu-muudu nga bugasala yaya yatala maana. ²⁸ Gumu-ndaga baada bambaana bini gala bamoono, lwini salamana mapaana mama; lwini ya Mwana-muudu mu gimfumu.

Chapter 17

¹ Gungoya mafugu masamana Yesu lugadwala Piele ande Yowani ande Jagi gu to musele. ² Gunu mbunzu luyigidigi guseeme ande milele mpembi nga mooso. ³ Lubamono Mose ande Eliyi bamogande. ⁴ Piele ni: Mfumu, ni wumazolo tuungu bidaama bidede dulemene yaya, gimoso ginze, gimoso gi Mose, gimbaana gi Eliyi. ⁵ Dudu luluyabafugu; ndaga yiduugu gu tala ni: Wunu Mwanameeme wuyizolo, mudima-meeme, numuwugeene! ⁶ Lubawugabunu, lubabwi ande boomo mambunzu mu maana. ⁷ Asi Yesu lugaya banimisi ni: Guwugu boomo lowo! ⁸ Lubahedege, bamono Yesu peelee. ⁹ Mugwagulumugu musele, Yesu ni; Gwadeleene muudu lowo tii gwini wusugu Mwana-muudu mu lufa. ¹⁰ Biwi ni: Mutulaki balongo-misigi badodoga ni: Tomo Eliyi wini ya? ¹¹ Gwigi ndebunu ni tomo Eliyi wini yasala mapaana mamosogo. ¹² Asi Eliyi wuyi tama, lowo gabini gumuyabeene, numumwese pasi; ndebunu bubini yangigisi se Mwana-muudu. ¹³ Lunu balongogo lubabagisi ni gadodone Yowani Mubodogo. ¹⁴ Lubaduulu ande baada, muudu wumoso lugayabwa ya mili mi Yesu ni: ¹⁵ Mfumu, ngugeene kiene, mwanameeme wu bagala gabwaga gifili, ¹⁶ yileele balongogo baaga, lowo bayagugu gumuzunusu; gabwaga daanga lumoso ya mbaa, ni lowo mu maja. ¹⁷ Yesu ni: Baada bamidimi bwidi, tii kidaanga meeme ngini galaaga ande bini ku gunuzunu-saaga? ¹⁸ Yesu lugangeneene muhungu wufa, mbal'moso mwana lugazunu. ¹⁹ Balongogo lubawufulu Yesu mu nduungu ni: Mutulakiwi bisi dukono guyidi muhungu wuna? ²⁰ Nde ni: Lugwigili lubini lwigini ndama, ni lowo numafana guleele musele ni doogo yana, ndawe guna, wumadogo, wumagwe. ²¹ Mu bisaama peelee ande gugini gudua muhungu wugifa gina wumafana guduugu. ²² Mu nzila Ngalili, Yesu gabaleele ni: Mwana-muudu bamudimina gu miogo mi baada, ²³ bamuzwe, asi gini wusugu mu bufugu budede. Babosogo kiene luyibageme. ²⁴ Ya Kapelenawumi, bafudusu paga lubawu-fulu Piele ni: Mfumabini gafudaaga paga? ²⁵ Nde ni: Bugafuduga. Mu kebe ganzo Yesu ni: Piele bana bamafedi gufudu paga, banga-gisi e banzenzi? ²⁶ Piele ni: Banzenzi. Yesu ni: ²⁷ Dukono gubawa pasi, ndawa lobo, mbisi wutomo wuwugama, mudele mu gono gigi ande nzimi, sene, fudu paga yinze ande yimeeme.

Chapter 18

¹ Balongogo lubabesagana yagele Yesu ni: Mbudu nawa mu kebe gabisi? ² Lugademene mwana wumoso. Nde ni: Gumusomo ni lowo nubolomono midimi mibini, lowo numagidigi nga baana babambeele baba, lowo nwini wingini mu gimfumu Nzaama. ⁴ Wunu wumayamba mwana-mbeelee mu kuu-mameeme, gamangiamba meeme; ⁵ wunu wutulugumunu nga mwana-mbeelee, ndewunu mbudu mu gimfumu gi Nzaama. ⁶ Asi wunu wumawa mwana-mbeelee nsono, pimi bamuganga mudoyo mu kodo, bamuluumu mu nzele. ⁷ Kiene gugele baada mutulu mapaana mansono mababwisiga mu masumu! ⁸ Ni disi lugudwala mu gusala masumu, ludogolo, saa-laalwi lumoso lupimi; ni guulu se gifa gimoso; pimi wusaalalwi lumoso lunu lupimi, ni lowo wini gwe gumbawa yikono guzimigaaga. ⁹ Ni googo se gifa gimoso ni lowo wini wingini mu zwingi lumbawa yikono nsugu. ¹⁰ Gebaana baana babambeelee bakumunuga meeme, bawanzio babiwi bagalga mu kuga-Nzaama; ¹¹ ginaga Mwana-muudu gayahulu-su bana babili nzili. ¹² Ni mu kebe gabini wumoso gigi aande mameemee kama, wumabilisi mwana-lumee-me lumoso, lowo gini sisi mana mamoso ma-guumava ande va, gasa lunu lumoso? ¹³ Ni lumamonogo, lowo gala mu kiesi ni magugu kama? ¹⁴ Bwindebunu bwingi luzolo lu Nzaa-ma ni si muudu wumoso gakono gubili mu gimfumu gi tala. ¹⁵ Ni mbayaga wumabwa mu paana, mudemene muludigeene, ni wutuguwugeene gugele pimi; ¹⁶ ni bunu lowo demene baada bambaana boolo, nuyidigi; ¹⁷ ni lowo gamazolo gunuwugeene, mudwala gumisi mi Dibundu, ni bunu se lowo, muwese-le. ¹⁸ Gumusomo gimi gigiosogo ginwini ganga yatala-maana, bugini gangamana gu tala, gin-wini zibili yaya, bugini zibigi gu tala. ¹⁹ Ni baa-da boolo mu kebe gabini bamaloomo gimi gu-gele Dawa gu tala mu kuumameeme bugini bawa; ²⁰ mutulu ni baada boolo bagosagana mu gunsaama meeme, ngwigi mu kebe gabi-wi. ²¹ Piele ni: Mfumu ni muudu wunsele gubiyi, yimuweeseleene mbala kwe, nsambwadi? ²² Yesu ni: Lowo ni nsambwadi, asi maguumu nsambwadi ande nsambwadi. ²³ Gimfumu gi Nzaama gigi nga mfumu wu-moso wuzola guloomo nzimaana gugele baada baana ba gisala. ²⁴ Lugabulusu gudaanga, lubaya mudwaleene muudu wugele ande mfugu yi mamili guumu; ²⁵ Gisi lowo gagele ande nzimi, mfumu ni: Numu-geme, nudege ande mugesana, ande baana, ande bimi biana bibiosogo, mfugu ngayiwi. ²⁶ Lugabwi mu maana wudila ni: Mfumu ngugeene kiene, bungini fudu yiyosogo; ²⁷ mfumu lugamuweesele ni geene. ²⁸ Lugagie, gayamono mbayaana wugele ande mfugu yinde yi kama moso, lugamuge-me ya mu kobo ni pe nzimaama. ²⁹ Mbayaana lugabwi mu maana ni ngwesele bungini guwa. ³⁰ Asi nde lowo gazolo bunu, lugayamusa mu bologo tii gugafudu nzimi yini; ³¹ bambayi baana bamumono, lubaya deleene mfuma-biwi. ³² Mfumu ni: Nze wigi muudu mufa, meeme yiguweeseleene mfugu yiyosogo, ³³ nze waaga gusala bunu lowo, kiene lowo gwaga? ³⁴ Mfumu lugawugu kobo mudumusu mu-gwasala bisala bibwidi tii gugini fudu mfugu yini. ³⁵ Yesu ni: Gwini gala se ndebunu gugele Dawa gu tala ni muudu gazolaaga guwugeene bagwene kiene.

Chapter 19

¹ Yesu lugamenese gudodo, lugasisi Ngalili, gagie gu Yudeye gu ndama-nzele wu Yodani; ² gugaya zunusu bakaasa bayaamulaba. ³ Bafalisi mu gumumege bamuwufulu ni: Muudu wumafana guwesele mugesese? ⁴ Nde ni lowo nudanga ni mu luyanaga Nzaama gayidigi bagala ande mukaada ⁵ gabaleele ni: Ndebunu bagala gini sisi gidaana ande maana, gini gosagana ande mugesana, ⁶ bini gidigi muudu wumoso? Gumege lowo gugabala gigamagoso Nzaama. ⁷ Biwi ni: Mutulakiwi Mose gaduwe nzili mu guwesele mugesese gumuwa mugaana? ⁸ Nde ni: Mutula mudwe bwidi wubini. ⁹ Asi meeme iyanuleele ni muudu wumasele mugesana ni lowo gamasala ginduumu, wumadwala muge-sambaana, gamasala ginduumu. ¹⁰ Balongogo ni: Ni ndebunu pimi mu gukono gudwala mugesese. ¹¹ Nde ni: Lowo ni baada babosogo bamabagisi tigi yini asi gwigu ande bangayi. ¹² Ginaga gugele ande bana baba-mana dongono duugu lubabudugu, bamoso bibeene mutula gimfumu gi Nzaama, bamoso mutula misigi mi gisi gigi. Wunu wumazolo gulaba malongi mama gamalebe. ¹³ Lubaya mudwaleene baana mu gubasa miogo, asi balongogo ni gibi; ¹⁴ Yesu ni: Wese-laana baana biyi gugele meeme, ¹⁵ ginaga gimfumu gi Nzaama gimafanagana ande baada bigi nga baana babambee. Lugabasi miogo yata midwe, lugadogo yana. ¹⁶ Muudu wumoso lugaya muwufulu ni: Longi, ki bipimi kida mu guwingini gu tala? ¹⁷ Yesu ni: Mutulakiwi wumadodo ni bipimi? Wumoso peelee wigi mupimi. Ni wumazolo moonono wunu labaaga misigi. Nde ni: Kimiwi? ¹⁸ Yesu ni: Guzwa muudu lowo, guwibi lowo, guda gimbangi gi bupala lowo, lumusu gidaa-ga ande maaga; ¹⁹ zolo pangaaga nga nzege beene. ²⁰ Mwana-bagala ni: Bu ndabga misigi mini mimiosogo; kiwi bimakono? ²¹ Yesu ni: Nda wadege bimi biaga bibiosogo, nzimi gabeene bansukami, bunu wandaba. ²² Lugawugu bunu, lugawono luudu. ²³ Yesu ni: Gumusomo, gwini gala pasi yivulu mvama mu guwingini mu gimfumu gi Nzaa-ma. ²⁴ Lugabisa dodo ni: Lowo gwini pasi pundu mu guwingini ya ndono yi ndongo, asi gwigu pasi yivulu mvama mu guwingini mu gimfumu gi Nzaama. ²⁵ Balongogo bamono guwibigeene ni: Naa si wini hulugu? ²⁶ Yesu ni: Gwigu pasi gugele baada, asi gugele Nzaama lowo gwigu pasi. ²⁷ Piele ni: Bisi dusisi bimi bibisi bibiosogo mugwagulaba nze; kiwi twini бага? ²⁸ Gumusomo iyanuleele ni: Lwini yala Mwana-muudu mu gimfumu gi yolo, bini guuma-boolo nuyandaba meeme, bunwini yala, nwini saamasaaga bigaana guuma-biolo bi baana ba Isaleele. ²⁹ Babosogo bana basisi bidaabiwi ande bamaya babiwi, bapanga babiwi ande bimi bibiwi bibiosogo, bini бага bimi kama ande kama yi bimi; bini бага moonono wu mvulande mvulu. ³⁰ Asi bana bigi batomo lolo, bini gala bansugu; bansugu lolo, bini gala batomo mu bufugu bunu.

Chapter 20

¹ Gimfumu gi Nzaama gigi nga mfumu wumoso wuyasaga baada mu gusala ngunu; ² lubawugagana tala yi bufugu bumutsini, lubabulusu gusala. ³ Lugamono baada bambaana, ⁴ lugabadu-musu se ni bunga nufudu, lubagie. ⁵ Lugabisa mono bambaana, lugabadumusu se. ⁶ Lugabisa mono bambaana balemene nde ni: kinumalemeneene abu? Biwi ni: Gisala lowo gabisi. ⁷ Lugabadumusu se ndegunu. ⁸ Mu gingwese lugaleele gapidi gaana mu gubafudu duugu bana bansugu tii bana batomo. ⁹ Gabafuda babosogo tala yimoso; ¹⁰ bana batomo banunga ni babaga nzimi gudigi bambaana. ¹¹ Lubabulusu gunienge ni: ¹² Abunu bisi dudedegeene mu gipwili duyabaga tala yimoso ande bana bamaya mangoyo, lowo bamalama? ¹³ Mfumu ni: Duwugagana tala yinde yini; ¹⁴ Sene ndeyini ndagwaga. ¹⁵ Gwigi mudimameeme mu gusala bunu bu yimazolo; ¹⁶ ndebunu bigi bansugu bini gidigi batomo, batomo bini gidigi bansugu. ¹⁷ Luwena Yesu gu Yelusalemi, gadwala balongogo baana mu lugala, gabaleele ni: ¹⁸ Guduyagwe, Mwana-muudu bubena mudege gugele bamfumu babanganga-Nzaama ande balongo-misigi bamuzwe. ¹⁹ Bini mudimini gugele bamimpani bamana mubulu fimbu, bamuseye, bamusi yata kulunsi; mu bufugu budede bugini wusugu mu lufa. ²⁰ Maana baana ba Zebedeye ande baana baana lubaya pusu yagele Yesu ni: ²¹ Basi mu gisala baana baba boolo, wumoso mu googo lugimaya, wumbaana mu googo lu gidada mu gimfumu gi Nzaama. ²² Yesu ni: Lowo numayaba ginumaloolo; bini bunwini gugu gunwa gobo lungini nwa mee-me? Biwi ni: E, butwini gugu. ²³ Nde ni: E, bunwini gugu, asi gunusa mu gogo lugi-maya ande lugidada lowo gwigi paana yimeeme, yigi paana yi Dawa. ²⁴ Balongogo bana guu-mu luba bolomogeene bana boolo kobo. ²⁵ Yesu lugabademene babosogo ni: ²⁶ Nuya-ba ni bamfumu ba gisi bayalga baada mu gingolongolo, baada banene babalesga se gimfumu gibiwi. ²⁷ Asi lowo gwini gala bunu my kebe gabini, wunu wumazolo gugala mbudu galugulumunu, wumazolo gugala wutomo, galugulumunu se. ²⁸ Ndebunu Mwana-muudu lowo gawiyeene gumusaleene, asi gawiyeene gusaleene baada babosogo. ²⁹ Lubadoga ya Yeliko, baada bavulu bayaa-laba Yesu. ³⁰ Bifa-misi bioolo mu nzili lubiwu-gu, lubiwabaga ni: Mfumu, Mwana-Davili, duwugeene kiene! ³¹ Baada lubabayama. Biwi lubabisa wabaga ngolo tsili ni: Mfumu, Mwana-Davili, duwugeene kiene! ³² Luganimigi, gabawufulu ni: Numazolo kiwi? ³³ Biwi ni: Dubisa mono. ³⁴ Gabawugeene kiene, lugabalamana mu misi; mbal'moso lubamono, lubabulusu gwamulaba.

Chapter 21

²¹ Lubaduulu bela-belande Yelusalemi, mugwamono Bethfage, ya musele wu baolive, Yesu lugadumusu balongogo boolo ni ndanwe ya bulu buna yagilungunu, ² bunumona pundu wu mugese ande mwanaana mu misingi, ³ ni baada banuwufulu, nudodo ni: "Mfumu gigabiwi mfunu", nwatwaleene. ⁴ Gisi gugele mutulu magasonogo mubigili magugu ni: ⁵ "Nuleele baada ba Siono ni: "Dalaana Mfumabini wiya yatala pundu wu mugese, ande yatala mwana pundu, gayaya mu dlu-duluu." ⁶ Lubagie bamono se ndebunu bugabaleele; ⁷ lubayi, basi milele mibiwi yatala, Yesu luga-bwanzana. ⁸ Baada bavulu lubamana danda milele mibiwi mu nzili, bamoso lubamana giese bididi bamana sa mu nzili. ⁹ Baada bayabiga mu nzili ni: "Kiesi gugele Mwana-Davili! Nzaama gasagamana wunu wumaya mu kuuma-Mfumu! Lugugu gutala gugele Nzaama! ¹⁰ Lugawingini ya Yelusalemi bulu lulwosogo lulunigagana; baada bawufula: Naa wunu? ¹¹ Bamoso ni: Wunu Yesu, mwisi Nazaleti gu Ngalili. ¹² Yesu lugawingini mu nzo-Nzaama, gayidi baada badega ande basuma; lugamana pasa bidi bi bana badega mayembi ande basoba nzimi. ¹³ Nde ni: Basonogo ni: Nzaama gaya-dodo ni nzo yimeeme bini yidemenaaga nzo yi bisaama; asi bini nuyigidili yibibi! ¹⁴ Bifa-misi ande bigada lubiyawingini, Yesu lugabizunusu. ¹⁵ Asi bamfumu babanganga-Nzaama ande balongo-misigi bawugu kobo mutulu mapaa-na mapimi magasele Yesu ande migungu mibiga baana mu nzo-Nzaama ni: Hosanna gugele Mwana-Davili! ¹⁶ Lubamu-wufulu ni: Wuwuga bubaya bigi? Nde ni: E. Nudangaaga mabasonogo ni: Bini gulumusaaga baana ba bambeele ande bana bayanwa mabele? ¹⁷ Lu-gabasisi ndeyana, gaya yama gu Betaniyi. ¹⁸ Mu gwafudugu mu gipwili, lugawugu nzala, gamono mudi wu malele; lugabesagana, malele gubwasa. ¹⁹ Nde ni: nze mulele wuwu, lowo wini bisabudu malele! Mbal'moso mudi luwuwumu. ²⁰ Balongogo bamono paana yiguwibigeene, lubawufulu Yesu ni: Abunu mudi wuwu wuma-wumu kaga mu mbal'moso? ²¹ Nde ni: Iyanu-leele gumundaga ni nwati ande lugwigili luko-no mamede, numafana guleele musele wuna ni dogo yana, ndawabwa mu nzele, wumado-go, wumagwe; lowo nwini salaaga ni gipa gina peelee. ²² Ni nugwigila, bunwini bagaaga bibio-sogo binwini loomaaga mu kebe ga bisaama. ²³ Yesu lugawingini mu nzo-Nzaama, wulon-ga; bambudu babayudu ande bamfumu baba-nganga-Nzaama lubamuwufulu ni dulese naa guwe luve lugusala mapaana mama? Mu ngolo yina wuyasala? ²⁴ Nde ni meeme se iyanuwufulu gimi gimoso peelee, gungoyo nga yinulese. ²⁵ Nundese naa wumudumusu Yowani Mubodogo mu gubodogo baada? Nzaama e baada? Lubabululu gudoyagana bi-abi: Ni dumadodo ni Nzaama, gaduwufula ni asi mutulakiwi nukono gumugwigili Yowani? ²⁶ Ni dumadodo ni baada, dudinaana baada boomo, mutulu babosogo bamusenega Yowani nga mubigili. ²⁷ Lubamuleele ni: Lowo duyaba. Nde ni: Meeme se lowo ngiaaba. ²⁸ Yesu ni: Kinuyaaba mu paana yiyi? Daada wumoso gagele nde baana babagala boolo, lugaleele wutomo ni: Loolo, ndawasala mu nguunu; ²⁹ mwana ni: Lowo gwama ngwena; asi gungoyo lugagie. ³⁰ Lugadumu wunu wuyoolo; nde ni: E, bungwena; asi lowo gagie. ³¹ Kimwana wusele luzolo lugidaana? Biwi ni: Wutomo. Yesu ni gifa gimoso bafudusu-paga ande bakaada babanduumu, biwi bini wingini tomo mu gimfumu gi Nzaama, bini mangoyo; ³² mutulu Yowani buganulongo mapaana mama, asi lowo numugwigili, lowo se nusobo si midimi mibini. Bafudusu-paga ande bakaa-da babanduumu buba mugumunu. ³³ Wigilaana tigi yimbaana: Gugele ande muudu wumoso wuselese ngunu yana yi misungu,ugasimisi zwingi lugubwedene mono, lugaganga lupangu, lugadungusu nzo yinene. Lugademene baada gabasileene ngu-nu yini, nde lugaduugu. ³⁴ Lugayafudugu, lugadumusu baada baana bagisala gugele baana gasileene ngunu mu guloomo gobo lunde. ³⁵ Asi baada bana lubamana bulu baada ba gisala, bazwe boolo wumoso gu midoyo. ³⁶ Lugabisa dumusu baada gudigi bana bato-mo mu guvulu, babasele se gifa gimoso. ³⁷ Gu nsugu lugadumusu mwanaana ni luba-mumono bubamuzidisi. ³⁸ Lubamumono biwi ni: Dalaana gigidi ginde! ³⁹ Dumuzwana, ngunu ngayisala ande bisi. Lubamuduusu mu lupangu, lubamuze, baya mutabana yanzie. ⁴⁰ Yesu ni: Lwini ya munga-nguunu, kiwi gini bagidi baada baba? ⁴¹ Biwi ni: Bugini bazwa; nguunu gini lefese baada bambaana, bini muwaaga gobo lunde. ⁴² Gungoyo ni: Nudaanga geele mabasonogo ni: Mudoyo wutabana baduungu-nzo luwugi-digi gunzu lugeme nzo? Gwigi paana yimadigi pimi mu kebe gabisi, yimaduugu gugele Nzaa-ma! ⁴³ Lugabwese ni: Gumundaga iyanuleele ni bubini nuwolo gimfumu gi Nzaama, bini wa baada bana bini budu mbenge. ⁴⁴ Wunu wini bwa yatala mudoyo wunu bugini bogogo, wunu wuwini bwileene, bugini nugumugu. ⁴⁵ Bamfumu babanganga-Nzaama ande bafa-lisi bawugu matigi mana, basaga gugama Yesu, asi badina baada boomo ginaga bamu-sena nga mubigili.

Chapter 22

¹ Yesu lugabisa dodo mu matigi ni: ² Gimfu-mu gi Nzaama gigi nga mfumu wumoso wu-selese fedu lumakwele ma mwaaana wu bagala. ³ Lugadumusu baada baana bagisala mu gwademene baada mu gwadia, asi muudu wumoso lowo gayi. ⁴ Lugabisa dumusu baada bagisala bambaana ni: Nubaleele ni yilamasa bangombi bameeme ba maasa, biyi badia! ⁵ Asi lowo si muudu wumoso wuyi, bamana gwe mu mapaana mabiwi: bamoso gu man-guunu, bambaana gu zaana; ⁶ bamoso luba-mana zwa baada bagisala. ⁷ Mfumu lugawu-gu kobo gadumusu basuda mu guzwa baada bana ande gusa vili lubiwi mbawa. ⁸ Gungoyo lugadumusu baada bagisala mu manzili mamosogo ma vili, bademene baada babosogo banumona badia gabiwi gu fedu, ⁹ mutulu bagagene bananga gabiwi. ¹⁰ Luba-gie, bayi ande baada ba gifande-gifa; nzo luyi-yulu fa. ¹¹ Mfumu lugawingini mu gudala baada, gayamono muudu wumoso wukono mulele wu fedu; ¹² nde ni: Abunu nze wumawingini yaya gukono mulele wu fedu? Lowo gamuwe si mvudu yimoso. ¹³ Mfumu lugademene baada bagisala ni numuganga misingi gu mili ande miogo, numuduusu yaya, numulumu gunzo yipibi gadilaaga, gagwengesaaga mini. ¹⁴ Bafalisi lubayasala gimvugu mu guda Yesu mwede; ¹⁵ lubadumusu ndaama-balongogo babiwi ande baada ba Elodi. Biwi ni: Longi, nze wulongoga gumundaga, wusolaaga baada, wudalaaga mambunzu, wulaba luzolo lu Nzaa-ma. Bamuwufulu ni: ¹⁶ Misigi mibisi minan-gaga e mizologa mu gufudu paga yibisi Lomo? ¹⁷ Gisi Yesu bugayabeene mwede wubamudaya, nde ni: Bapala baba! ¹⁸ Nunde-se nzimi yibafuduga paga, lubamulese. ¹⁹ Yesu ni: Mbunzu yiyi mu gubende gigi yina-wa? Biwi ni: Yi Kaisala. ²⁰ Nde ni: Yi Kaisala, wana Kaisala, yi Nzaama, wana Nzaama. ²¹ Lubawugu bunu, lubamusisi ndeyana, lubagie gabiwi. ²² Bufugu beene, basaduseye (banangaga guwusugu mu lufa) lubayawufulu Yesu ni: Longi, mu misigi misigi mibisi ni bagala wumafa wuma-sisi mugese ²³ asi lowo gamabudande si mwana, makwinaana gatsidi mukaada wunu gabudeene yayaana baana. ²⁴ Gisi gugele ande baana babagala nsam-bwadi mu kebe gabisi badwala mukaada wumoso, ²⁵ wutomo wumafa, lowo gamasisi mwana, ²⁶ wuyolo wumafa, wudede gifa gimoso tii wunsambwadi. ²⁷ Mukaada se wumayafa, mu bufugu bunsugu, mugese wunu gini gala wunawa? ²⁸ Bunuyaludoneene, nuyabaaga si mabaso-nogo, si luzolo lu Nzaama. ²⁹ Mu bufugu bu nsugu mawala lowo mini bisa gala; baada bini zingaaga nga bawanzio gu tala. ³⁰ Lowo nusala daanga mabasonogo mutula bufugu bu nsugu, magadodo Nzaama ni: Meeme ngwigi Nzaama wu Abalayama, Nzaa-ma wu Yisagi, Nzaama wu Yagobo?

³¹ Luga-bwese ni: Nzaama gigi wu baada bamoono, asi lowo ni wu baada bangafa. ³² Baada babo-sogo bamono guwibigeene malongi mana. ³³ Bafalisi lubawugu ni Yesu wuganga basa-duseye gono, ³⁴ lubayasala gimvugu mugwa mumege. ³⁵ Ni: Longi, mu misigi mibisi mi-miosogo, kiwi wumadigi bunene? ³⁶ Yesu ni: Muzolo Nzaamaaga mu mudimaa-ga wuwosogo, mu moonaaga wuwosogo, mu nduungaaga yiyosogo. ³⁷ Nde wunu musigi wumadigi misigi mimiosogo mu mfunu ande mu bunene. ³⁸ Lugabwese wumbaana ni wuwu wumafana-gana ande wutomo. Muzolo mugwene nga nzege beene. ³⁹ Misigi mi Mose mimiosogo ande mibigili migi mu kebe gamisigi mimi miolo. ⁴⁰ Yesu lugawufulu bafalisi mu kebe ga gimvugu gabiwi ni: Mesiya gigi mudigili wunaa? ⁴¹ Biwi ni: Wu Davili. ⁴² Yesu ni: Abunu Davili ni gigi kagaana, gamudemene mu Muhunga-Nzaama ni: "Mfumu"? Lugadodo ni: ⁴³ "Mfumu Nzaama gamaleele Mfumaama ni: Yabwanzana ya goo-go lumeeme lugibagala, wuniada bamenge baaga." ⁴⁴ Ni Davili wutumudemene Mfumu, abunu Mesiya gamafana gugala mudigilaana? ⁴⁵ Lu-bawugubunu, lowo si muudu wubisa mege mugu muwufulu si gimi gimbaana.

Chapter 23

¹ Yesu galeela baada ande balongogo baana ni: ² Balongoga-misigi ande bafalisi babwa-nzana ya gidi gisisi Mose. ³ Bini gulaba bifu bibiwi lowo, mutulu biwi balabaaga mapaana mabalongoga bagwene. ⁴ Biwi basenaaga bugogo, bawaga kaga bagwene, bazolaaga ni babalese ndeme. ⁵ Basalga mamosogo ni bamonogo gu misi mi baada, bavadga milele miminene ande misaa-nga mileye ande malende gu masini. ⁶ Bazolga gugala ya bidi bitomo mu mambe-se ande mu manzo ma Nzaama, ⁷ bazolga baada babawaaga mbod, babademenaaga ni Longi, Longi, mu mambese. ⁸ Asi bini guzolo lowo ni banudemene ni: Longi, mutulu Longi wubini kaga wumoso, bini nugele bapanga. Gudemene lowo muuda-gisi gigi ni Dawa, Gidaabini kaga wumoso wuu wugle gu tala. ¹⁰ Longi wubini kaga Klisto. ¹¹ Wumadigi bunene mu kebe gabini gagele muda-gisala. ¹² Wunu wini luzangana bubini mugulumunu, wini lugulumunu bubini muza-ngana. ¹³ Kiene gugele bini bapal baba nulongoga misigi ande bini bafalisi, bini nugangaga baada nzili yi gimfumu gi Nzaama, lowo gabini nwini wingini. ¹⁴ Kiene gugele bini bapal baba nuwologa bakaada bafileene badimi manzo ande bimi bibiwi, ¹⁵ Kiene gugele bini bapal baba, nwenega guleye mu nzila-maja ande mu nzila-maana asi nugilaaga baada balongogo ba Yesu, kaga muudu wumoso peelee, ndese numudumusga gu mbaa yi Sadana nga bini beene. ¹⁶ Kiene gugele bini badwalasa-baada nufi misi! Nugidili ni muudu wumazenge Nzaama ya ta nzimi ni gugele gubiyi, asi ni yata mese manzo-Nzaama ni gimi lowo. ¹⁷ Biyungu bibi, bifa-misi! Kiwi bimadigi mfunu nzo-Nzaama e nzimi? ¹⁸ Ni muudu wumazenge Nzaama ya ta mese ma gimenge bini ni gimi lowo, asi ni ya ta magaba migi ya mese, bini ni gimi; ¹⁹ kiwi bi-madigi mfunu mese mawululuga masumu e magaba? ²⁰ Wunu wusiliga yata mese gasiliga yata mese ande yata bimi bigi yana; wunu wusiliga yata nzimi gasiliga yata nzimi ande ²³ Kiene gugele bini balongo-misigi ande ba-falisi, nwigu bapala! Nuledaga gidini gi guumu gi magaba makaya mabasaga mu madia ma-gidigi mapimi, asi bini beene nusalaaga baada mapimi, nubawuguneege kiene, nusalaaga magazologa Nzaama, kaga mabini beene. ²⁴ Nuyunguluga mono manunwaga mutulu gamwingi gabwi, asi numina pundu. ²⁵ Bini bafalisi ande balongo-misigi, nwigu bapala! Nuwululuga magobo ande malongo yanzie, gisi mu kebe mayulu jili lubimi binuwi-biga. ²⁶ Wululaana tomo mu kebe, yanje mangoyo. ²⁷ Kiene gugele bini bafalisi ande balongo-misigi, nwigu bapala! nwigu nga maluumu mampembi yanzie, asi mu kebe buyulu bigwili ande bimi binsunga-bolo. ²⁸ Gu misi mi baada nuyamonogo baada bapimi, gisi lowo midimi mibini miyulu bupala ande mapaana mafa magifa ande gifa. ²⁹ Kiene gugele bini! nudunguga maluumu ma mibigili, ³⁰ nudodoga ni nugalaaga mu daanga luzwaya badada babini mibigili lowo nukagidabunu; ³¹ gisi lowo nuyalufunu ni nwigu baana ba baada bazwaya mibigili. ³² Labaana mabasala badada babini. ³³ Bini biwudu bibi, nuyanungu gudini gwene gu mbawa? ³⁴ Dalaana mibigili ande balongo-misigi ande baada banduungu bayitunudumus; bunwini bazwa, bamoso yata kulunsi, nwini bulaaga bambaana mafimbu mu manzo-Nzaama ma-bini, nwini bawaga pasi mu mabulu mabini mamanene. ³⁵ Asi matsili mabiwi mini yabwa yamidwe mibini duugu matsili ma Abele tii ma Zagadiyi mwana-Balasi, bakono gusala gabiwi si gubiyi gumoso, wunuwe yata mese ga gi-menge. ³⁶ Gumundaga mapaana mama mini yabwa mu daanga lubini. ³⁷ Yelusalemi, Yelusalemi, nze wuzwaga mibi-gili ande gu midoyo baada bayigudumusuga. Yizola guswege baada banze nga nsusu wuya-swege baana gutsina mavagavaga, asi nze lowo wuzola bunu. ³⁸ Dala bufugu bwigu bwini saala nzo yinze yibeene nga muwanga. ³⁹ Lo-wo nwini bisamono meeme tii bufugu bunwini dodo ni: Nzaama sagamana wunu wiya mu kuuma-Mfumu!

Chapter 24Luduuga Yesu mu nzo-Nzaama, balongogo lubamulese manzo;

² nde ni: Gumundaga iyanuleele ni gwini saala si modoyo yata wu-gwene lowo ya bulu bubu; bumini bubugu mamosogo. ³ Yesu lugayabwanzana yato musele wu ba olive balongogo lubamuwufulu mu nduungu ni: Duleese daanga ande bidimi bi bufugu bunsugu. ⁴ Nde ni: Gebaana muudu gunudo-neene lowo, ⁵ mutulu bavulu bini wiyaaga wuwu ni Klisto meeme, wumbaana ni meeme. ⁶ Nwini wugaaga biduumu gisagasaga mu bisi bivulu, nzala ande gubolomogo gu maana bubini gala,

⁷ asi lowo ni bufugu bunsugu bunu, lunu kaga luyanaga lu mapasi. ⁸ Nuka-gala midimi mu tala. ⁹ Bubini nuzwaga ande gunuyangigisi, bubini numenge mu kuumameeme; ¹⁰ bavulu bini faaga, bubini degaganaaga, bubini mengaga-naaga. ¹¹ Mibigili mibupala mivulu mini ya duugu mu gudoneene baada. ¹² Gubiyi bugwini hinagana, baada lowo bini zologanaaga. ¹³ Wunu wini ganga mudimi bugini hulugu. ¹⁴ Ndaga-Nzaama yini yabaga-na mu gisi gimutsini; lunu si bufugu bunsugu nga bugugu. ¹⁵ Gebaana lunwini mono nga busonogo mubigili Daniele, muudu wuwaga baada boomo ya gihene gikono masumu! ¹⁶ bini gala gu Yudeye badini gu misele, ¹⁷ wini gala gu mangunu gakono gwafudugu gu bulu mu gusene mvele, ¹⁸ wini gala yata-yanga lunzo gakono gwadulugu. ¹⁹ Kiene gugele bakaada bini gala ande mazumu ande bana bini nwisaga baana mu bufugu bunu! ²⁰ Saamaana ni gukono gubwa mubufugu bu Sabbath ni lowo mu daanga lu pioyo. 21Gwini gala pasi yimadigagana, mba-la yitomo ande yinsugu ndeyini mu gisi gigi; ²² ni Nzaama gakono gugulumunaaga mafu-gu maana, nga si muudu wumoso lowo gaka-hulugu, asi mutula baada bapimi bugini ma-gulumunu. ²³ Ni muudu wumaduugu ni: Klisto awu yaya, ni lowo awuna guna, gumugumunu lowo; ²⁴ mutulu mibigili mivulu ande ba Mesiya babupala bavulu bini wiya, bena sala bipa binene mugubwisi baada, bini bwaaga bamo-so baklisto basoolo Nzaama. ²⁵ Yitunulugisi. ²⁶ Ni batunuleele ni: Gagele mu nsege ni lowo mu nzo, gwene lowo, gugumunu se lowo. ²⁷ Gwiya gu Mwana-muudu gwini gala nga misieme mi nzese, mienega saama ande saama. ²⁸ Gihene gifaga mbisa-musidi banono badiaga madongo biyayulaaga nde yana. ²⁹ Lwini wa pasi yini, gisi ginibwa pibi, daanga ande ngoono lowo bini duugu, miodo bumini ya bwa, bimi bingolo bigi gu tala bubini niga-gana. ³⁰ Gidimi gi Mwana-muudu bugini monogo gutala, gini yagulumugu mu madudu mu ngolo ande mugieme wunene; ³¹ gini dumu-su bawanzio mu gisi gigiosogo basigi demene baada bapimi babosogo. ³² Dalaana lwiya mvula-tomo, midi miwulu-mugu kaya, mimenega kaya; ³³ ndebunu se bwini gala gwiya gu Mwana-muudu ni numa-mono mapaana mama, nuyabeene ni daanga lugugu. ³⁴ Gumusomo mapaana mama mini bwa mu daanga lubini. ³⁵ Tala ande maana bubini digi, asi mapaana ndaga-meeme lowo yini digi. ³⁶ Daanga ande bufugu bunu Nzaama peele wuyaba, gugele Mwana, gugele bawanzio batala, gugele muudu, bayabaga. ³⁷ Gwini gala nga mu daanga lu Nowo, ³⁸ baada basala mawala mabiwi, badiaya ande gunwa pima-pimi si mamede lowo tii mu daanga luwingini Nowo mu maswa; lubafi babosogo. ³⁹ Ndebunu se mu daanga lu Mwana-muudu. ⁴⁰ Zibilaana misi mutulu bufugu bwini wiya Mfuma-bini nuyabaga. ⁴¹ Gwini gala ni baada boolo bigi mu ngunu, wumoso wumafulumu-gu, wumbaana wumasaala; ⁴² ni bakaada boolo badwaya ya gidingi, wumoso wumafulu-mugu, wumbaana wumasaala. ⁴³ Ni munga-nzo gayabaaga daanga lwiya mwibi, nga lowo gamafana gwamuwibi, ⁴⁴ bini se nuyilamana mutulu nuyabaga daanga lwini ya Mwana-muudu. ⁴⁵ Ni mfuma-gisala wusi muudu wudisiga ba-mbaana, ⁴⁶ wutwamubaga wubadisa mu daanga lupimi, ⁴⁷ gumusomo gini mubwese gisala gimbaana yatala-baada babosogo. ⁴⁸ Ni gwiya muuda-gisala mufa, wunwaga moonoo mavulu ande gudya gwana, gisala gunwanasa baada bambaana bagisala, ⁴⁹ lwini ya mubaga mfuma-gisala, ⁵⁰ bugini mudogolo mu gisala, 51gini yadilaaga ande gugwengese mini.

Chapter 25

¹ Gimfumu gi Nzaama gimafanagana ande musomo wu baana ba bakaada guumu bazila mudimi mu wala. ² Badaana bagele bandu-ngu, badaana biyungu. ³ Lubaseene mindi mibiwi, badaana bandungu lubayulusu maasa mu mindi mibiwi, lubaswege se ndama yi maasa, ⁴ bana biyungu lowo baswege maasa. ⁵ Mudimi logawiya makidi, lubayama; ⁶ asi mu kebe ga pibi mudimi lugayi, lubabademe-ne ni winginana mu nzo yi fedi, mudimi wu-duulu. ⁷ Babosogo lubalemese mindi. ⁸ Biyungu ni pado nudubwese bisi maasa, mindi mibisi mi-zimigi. ⁹ Asi banga-nduungu ni maasa lowo magugu bisi ande bini, ndanwasuumu mabini gu wenzi. ¹⁰ Lubagie mu gwasuumu, mudimi lu gawi-ngini, lubaganga nzo yi fedi. ¹¹ lubayaduulu ni Mfumu, Mfumu, duzibili. ¹² Mfumu ni dogana yana, gumusomo yinuyabaga. ¹³ Zibilaana misi bufugu ande daanga lwiniya Mwana-muudu nuyabaga. ¹⁴ Gwini gala nga mfuma-gisala wumasillene baada baana gisala nde wumgwe gumbaana. ¹⁵ Wutomo wutumuseleene nzimi bibende bi-daana, wuyolo bioolo, wungadede gibende gimoso; muudu-muudu yangolo yaana. ¹⁶ Mbal'moso wunu wuseene bidaana, lugaya seleene, lu gabege bidaana bimbana ya tala; ¹⁷ Wunu se wuseene biolo, gabege bimbana biolo. ¹⁸ Asi wunu wuseene gimoso, lugayazigi mu maana. ¹⁹ Luyafudugu mfuma-biwi, lugabalomo. ²⁰ Wunu wuseene bidaana, ni Mfumu dala bibende bimbana bidaana abibi, ²¹ Mfumu ni wumasala pimi, wugele muuda-gisala mupimi mu bimi bitsisi, ngini gubwese bimi bivulu; mono kiesi ande mfumaaga. ²² Wunu se wuseene bibende biolo, lugaleede bibende biolo bimbana. ²³ Mfumaana ni wu-gele muudu mupimi, ngini gubwese bimi bivulu, mono kiesi ande mfumaaga. ²⁴ Wunu wuseene gibende gimoso, wuyazigi ni Mfumu me ngiaba ni nze wugele bifu bifa, wuwologo bimi bimagwini baada, ²⁵ dala nzimaaga ayi bu iyayizigi; yiwugu boomo. ²⁶ Mfumaana ni nze wugele muudu mufa, wugele se mumoolo; ²⁷ buwuyabeene nde-bunu mutulaki wukono gwatsileene mu banki, nzimi yaama nga yibudu matabisi ya tala? ²⁸ Numuwolo gibende gini gimoso, wana wunu wumabaga guumu. ²⁹ Mutulu bini wa wunu wubege geele, gini gala ande bimi bi-vulu; bini wolo gugele wunu wumakono, gini sala miogo peelee. ³⁰ Wunu wumakono mfu-nu, mugamaana, numulumu yanzie gugele pibi ande mbawa ande bidili, gagwengesaaga mini. ³¹ Lwini yafudugu Mwana-muudu mu mugie-me ande bawanzio, gini gala ya gidi gi gimfu-mu; ³² gini gabala baada ba gisi gigiosogo bugabalaga mudisi-bambisi bakoomo ande mameeme; bakoomo gibwili gi biwi, mamee-me se gibwili gi miwi. ³³ bakoomo gini basa mu gogo lu gimaya, mameeme mu gogo lugi-daada. ³⁴ Mfumu gini baleele bana bini gala mu googo lu gidada ni yanwiwi bini bagasamana Dawa, yalaana mu gimfumu gibini mutulu luyigele nzala, bunundisi; luyiwugu pwisamaja, bunu nwisi; ³⁵ luyigele mbeela ande mu bologo, bunuyatala; luyidiga mu nzili, bunu-ngiamba; ³⁶ luyigele buguulu, bunumvadasa milele. ³⁷ Baada bapimi bini muufulu ni Mfumu ki daanga duguwe madia ande maja? ³⁸ Ki daanga duyagudala wubela ande mu bologo? Ki daanga duguyamba ande guwuvadasa milele? ³⁹ Mfumu ni lunusala mapaana ma-pimi gugele bambele baba, nusala gugele meeme mutulu bagele bapanga ba meeme. ⁴⁰ Gini leele bana bini gala mu googo lugima-ya ni dogana yaya bini baada bafa, bagaho-ngo Nzaama, ⁴¹ ndanweene gu mbaa yi Sadana yikono guzimigaaga; ⁴² mutulu meeme luyigele nzala, lowo nundisi, luyiwugu pwisamaja, lowo nunwisi; ⁴³ luyigele mbeela, lowo nuyatala; luyigele mu bologo, lowo nuyatala; luyigele ndiga nzili, lowo nungiamba; luyikono milele, lowo numvadasa. ⁴⁴ Bini muwufulu ni Mfumu ki daanga dugu-mono nzala ande pwisamaja, lo dugudisi, lo dugunwisi? Ki daanga dugumono wubela ande mu bologo, lo duyagudala? ⁴⁵ Gini ba-fuduleene ni gumusomo mapimi mamosogo mana manukona gusala mugele bambele baba, lowo nukona gusala gugele biwi asi gugele meeme. ⁴⁶ Bini gwene gu mbawa yikono guzimigaga. asi baada bapimi bini бага moonoo wu mvulande-mvulu.

Chapter 26

¹ Lumenese Yesu gudodo, galeele balongogo baana ni nuyaba ni fedi lu Pagi lubesagana ² gumasala mafugu moolo, Mwana-muudu bu mudega, bamuzwaya yatala kulunsi. ³ Bamfumu babanganga-Nzaama ande bam-budu babulu lubaya wanagana gu nzo yi Kaifi, mfuma-banganga-Nzaama ⁴ basaga mpili yi gugama Yesu, baada bakono guyabeene ⁵ gu-kono gugala mu bufugu bu fedi ni lowo baada bini dodo guvulu. ⁶ Yesu gagele wudiaya mu nzo-Simoni wubele lebele ya Bedani; mukaada wumoso lugaya mudiageene maasa mansungu matala yivulu yata-mudwe. ⁷ Balongogo ni mutulakiwi ga-mabebeseene maasa mana? ⁸ Dukamadege mu tala yivulu, nga dumasalasa bansukami! ⁹ Yesu ni bini pasi nuyamono yikiwi? ¹⁰ Mukaada wuwu lowo gamasala gubiyi! Gamasala nkudu pimi, bini nwigu daanga lulwo-sogo ande bansukami, asi meme galowo yige-le hoso daanga ande bini. ¹¹ Mukaada wuwu gamasala pimi. ¹² Gumusomo bihen bibiosogo bibini longaga Musomo wu Pimi mu gisi gi mutsini, bubini dangaaga kuma-mukaada wuwu. ¹³ Yudu Isi-kaliodo lugaya saga bamfumu babanganga-Nzaama, gabawufulu ni kinupaya ni yitunu degene Yesu? ¹⁴ Bamuwe nzimi bibende magumu madede; ¹⁵ lugasaga mpili yigumudimini. ¹⁶ Mu bufu-gu butomo bu mampa makono mweme, balongogo ni Mfumu gunu dusala fedi lu Pagi? ¹⁷ Yesu lugabadumusugu gu bulu lulunene ¹⁸ gugele muudu wumoso ni Mfumu gama-dodo abubu: Daanga lumeeme lubesagana, ngwiyadi fedi lu Pagi gu nzwaga meeme ande balongogo bameeme. ²⁰ Lubagie, bale se ndebunu bugabaleele. Lubadiaya mu gingwese, Yesu i wumoso mu kbe gabini bu gatega. ²¹ Lubawugu kiene, biwi ni Mfumu nawunu? bawufula wumoso wumoso ni: Mfumu meeme? ²² Nde ni wunu wusaya googo nzili moso ande meeme mu longo; ndewunu wutega. ²³ Mwana-muudu bu gena nga bubasonogo asi pasi gugele wunu wumudega; pimi gakono gwana gubudugu. ²⁴ Yudu ni: Mfumu meeme? ²⁵ Yesu ni nzege wumadodo. ²⁶ Yesu lugaseene lumpa, lugaseene, lugamana giese, lugabagabeene ni diana, lulu lugele luudu lumeeme. ²⁷ Lugaseene gobo, lugaseene, lugabawe ni nwana bini babosogo, maama matsili ma-meeme maguwugagana gufini mamadiagaga ²⁸ mutulu guwululu masumu ma baada babo-sogo, ²⁹ Gumusomo meeme lowo ngini bisa-nwa vini tii lungini nwa vini lufini ande bini mu Gimfumu gi Dawa. ³⁰ Lubamenese gubigi, lubabanaga gu musele. ³¹ Yesu ni pibi yilolo yigala yi gunubwisi bini mu masumu mutulu basonogo ni ngini bulu mudisi-bambisi, mameeme bumini pasagana. ³² Lungini wusugu mu lufa nwini ymbaga yidedegeene gu Ngalili. ³³ Asi Piele ni lowo yigala nzili yi gumbwisi meeme mu musumu dodo ni babamoso. ³⁴ Yesu ni gumusomo kaga ni pibi ndeyiyi nsusu gagala loyana gugogolo nze wunanga meeme mbala dede. ³⁵ Piele ni si gufa meeme ifaya ande nze; babosogo se lubalangasa nde-bunu. ³⁶ Yesu lugayasaama gu Ngetesemane ande Piele ande baana boolo ba Zebedai. ³⁷ gawu-ga boomo ande kiene lugabaleele ni ³⁸ bini salaana yaya nusaamaga, meeme se yimasaa-ma gandanda, mudima-meeme wuyamono pasi yi lufa. ³⁹ Lugapusu ndebuna, lugabulusu gusaama mbunzu mu maana ni Dawa, ni wumazolo digisi gobo lulu, kono gulunwa; asi kaalaba luzolo lumeeme, laba lunu lunze. ⁴⁰ Lugaya-fudugu, gayabaga balongogo bayama. Nde ni Piele lowo numasala si daanga mu gusaama ande meeme. ⁴¹ Gebaana, saamaana ni lowo nubwaya mu masumu. Muhungu wugele ngolo asi luudu ngolo lowo galwiyi. ⁴² Lugabisa saama mbala yiyooyo ni Dawa, digisi gobo lulu ni wumazolo, asi sala luzolo lunze, lowo ni lumeeme. ⁴³ Gabisa yababaga gu dolo. ⁴⁴ Lugabisa basisi, lugaya bisa saama mbala yidede gadodo gifa gimoso. ⁴⁵ Lugabesagana ande biwi gabaleele ni nwigu kaga gu dolo? Hululugana, dalaana daanga lumagugu. ⁴⁶ Wunu wuyatege wumabesaga-na, Mwana-muudu lubaya mudimini gu miogo mi baada ba masumu. Bini nimigaana. ⁴⁷ Lugaya dodabunu, mbal'mso Yudu lugadulu ande gibwili ginene gi baada badumusugu bamfumu babanganga-Nzaama ande bambudu babulu ande midi gu miogo ande mambeese. ⁴⁸ Yudu gabaleele ni nwini gama wunu wungini wa besi. ⁴⁹ Mbal'moso nde ni mbodo Longi, lugamuwe besi; lubabesagana lubamugeme. ⁵⁰ Yesu ni mbayi, sala giwumaya sala. Lubageme Yesu. ⁵¹ Asi muudu wumoso wugele ande Yesu lu-gagiese tswi lu muuda-gisala wumoso wu banganga-Nzaama. ⁵² Yesu ni fudulu mbesa-aga mu giswama; yabeene ni wunu wunwana-ga gu mbese gafaga se gu mbese. ⁵³ Ni mee-me ndomaaga Dawa gibwigi gi basuda mu kebe ga bawanzio, lulu nga lowo luguduulu? ⁵⁴ Abunu maguga mana mabasonogo? ⁵⁵ Yesu galeele baada ni numaya ande midi ande mambeese nga bini numaya gama mwibi; Meeme ga yigaala ande bini hoso bufugu mu nzo-Nzaama, lo nusala kama. ⁵⁶ Mama gugu ndebunu masonogo mibigili. Balongogo babosogo lubamudini. ⁵⁷ Lubamudwala gu nzo-Kaifi, mfuma-banga-nga-Nzaama gugele balongoga-misigi ande bambudu babulu. ⁵⁸ Piele se bugawingini wulaba budiga mapaana. ⁵⁹ Basaga gimbangi gi bupala mutulu guzwa Yesu, ⁶⁰ asi lowo basala mono si gimi. ⁶¹ Baada boolo badodo ni muudu wunu gado-do ni nde gini bubulu nzo-Nzaama, gungoya mafugu madede wutuyinimisi. ⁶² Mfuma-banganga-Nzaama lugamuwufulu ni kiwuyadodo? baada baba bayagufunu. Ndaga logwaga? ⁶³ Asi Yesu lo gasi si ndaga. Nde ni duleele ni gumusomo nze wugele Klis-to, mwana-Nzaama. ⁶⁴ Yesu ni nzege wuma-dodabunu. Bu nwini mono Mwana-muudu wu-bwanzana ya gogo lugidada mu Gimfumu gi Nzaama wiyagulumugu mu madudu. ⁶⁵ Mfuma-banganga-Nzaama lugapaga milele ni wumadugu Nzaama; ki se nuyasaga? ⁶⁶ Ki numamono? Biwi ni: "Gafi kaga". ⁶⁷ Lubabulusu

gumulogoleene made ande gumubulu mambada ande makofi; ⁶⁸ bamu-loma ni gabigili ni nawa wutumubulu. ⁶⁹ Mukaada wumoso wumono Piele yanzie ni nze se bu wugele ande Yesu, mwisi Ngalili. ⁷⁰ Asi Piele ni lowo gwama, loyimayaba kiwi wuyadodo. ⁷¹ Yanzie mukaada wumbana lugamono nde ni muudu wuwu bu galgele se ande Yesu mwisi Nazaleti, ndagande se yifanagana ande yinde. ⁷² Piele lugabisa nanga gwana ni yimu-yabaga gwama muudu wunu. ⁷³ Bana bagele yanzie lubabesagana yagele Piele lubamuleele ni gumusomo nze wugele wumoso mu kebe ga baada bana; ndaganze yigufuna. ⁷⁴ Piele lugalala Nzaama ni meeme yimuyabaga muudu wunu. ⁷⁵ Tama lowo nsusu lugagogolo. Piele lugawibigi bumuleele Yesu ni wini nanga meeme mbal dede, yana nsusu loo yana gugogolo. Lugadugu wena dili.

Chapter 27

¹ Mu gipwili bambudu babanganga-Nzaama lubawanagana ande bambudu ba bulu mutu-lu bazwe Yesu. ² Bamuganga misingi lubamu-dwala gugele, Pilada, mfuma-maana. ³ Yudu lugamono bunu ni maana nzimabini lugaya lusa swe mu kodo lugafi mutulu bana-nga guwolo nzimi; ⁴ gasayitabana mu nzo-Nzaama. ⁵ Lubayidolo, biwi ni dukono guyifu-dulu mu kesi, nzimi yiyi yisumugu; ⁶ lubayayisuumeene maana maguzigaaga banzenzi ⁷ gugele mubuumu-manzungu ma-dumu. ⁸ Duugu lunu gihene gini giyi kuumu "Yongo lu matsili". ⁹ Ndebunu magasonogo mubigili Yelemi ni basene nzimi bibende magumadede basu-meene yongo lumagugu, tala-nzimi yinungu bana ba Isaledi, ¹⁰ nzimi yini bawe mubuu-mu-manzungu ande mabungu. ¹¹ Mfuma-maana lugasaamasa Yesu, gamu-wufulu ni nze wugele mfuma-bayudu? ¹² Nde ni nzege wumadodabunu. ¹³ Mfuma-maana ni baada bayagufunu; kiwi wuyadodo? mvudu lowo gwaga? ¹⁴ Yesu wulemene pwede; mfumu wunu gamono paana yi guwi-bigeene. ¹⁵ Gifu gibiwi gigele ni mu hoso fedi lu Pagi badusa muuda-bologo wumoso; ¹⁶ ndelunu gugele ande muudu wumoso kumumaana Balabasi. ¹⁷ Ndelunu Pilada gabawufulu naa nu mazolo mu kebe ga baad baba boolo Yesu ande Balabasi yinuduseene mu bologo? ¹⁸ Ginaga bamufuneene buhala; ¹⁹ Lugabwanzana ya gidi gi gusaamasa baada, mugesaaana lugaya-muleele ni guwingini mu paana yi muudu wuwu lowo, meeme lowo yimayama pimi gu dolo, yimamono pasi yivulu mutulande. ²⁰ Bambudu ba banganga-Nzaama ande bambudu ba bulu bagele baleele baada ni lomaana banuduseene Balabasi, bazwe Yesu. ²¹ Ndelunu Pilada lubawufulu Pilada, biwi ni Balabasi. ²² Yesu yimugidi kiwi? Babosogo ni muzwe yata kulunsi. ²³ Nde ni kiwi gamagidi? Biwi lubabadaga tsili ni muzwe yta kulunsi. ²⁴ Nde bugamono bunu lugaloomo maja lugwululu gu miogo, ni mee-me yimadugu gwama mu paana yi muudu wuwu. Dalaana muudabini, matunudala. ²⁵ Biwi ni matsili mande madudiagageene bisi ande baana babisi. ²⁶ Lugabaduseene Bala-basi. Lubamana bulu Yesu fimbu, lugabawe mu gwamuzwa yata kulunsi. ²⁷ Basuda lubawingisi Yesu mu nzo yi gizusi, guyulu baada; ²⁸ lubamusudulu milele, bamu-si loomo. ²⁹ Bamuvadasa pu yinganga yata mudwe, bamuwe gamudi gu miogo; lubafuga-mana bamuseya ni mbodo mfuma-bayudu. ³⁰ Bamulogolone made, bamubulu fimbu. ³¹ Gungoyo lubamusudulu mvele lubaya mu-zwa yata kulunsi. ³² Mu nzili bamono mwisi Sirene wumoso, kuumaana Simoni, lubamwe kulunsi mu ngolo, ni gamuseneene; ³³ lubaduulu ya bademe-nega ni Gologota, gihene gi gigwili gi mudwe, ³⁴ lubawe Yesu maja ma ngene, lugalolo, lu-gananga gunwa. ³⁵ Lubamusi yata kulunsi, lubagabagana mi-lele minde mu gusoolo; ³⁶ ndebunu ndaga-mibigili yigugu ni bagabagana milele mimee-me, basoolo mvele wumeeme. ³⁷ Lubabwa-nzana bamudala. ³⁸ Basonogo yata mudwe ni wuwu mfumu wu bayudu. ³⁹ Bibi boolo bagele yata makulunsi ande Yesu, nde yakebe. ⁴⁰ Badiga-nzili bamuduga, baniegesa midwe, ⁴¹ ni gama nze wini bubulu nzo-Nzaama, wini wini yiduungu mu mafugu madede, luhulusu si nzege! Ni wugele Mwa-na-Nzaama, dulugu ya kulunsi! ⁴² Balongoga-misigi ande bamfumu banga-nga-Nzaama ande bambudu ba bulu bagele se mu gumuseye ni: ⁴³ gama gagele Mfuma-ba-yudu, gahulusa bagwene, galuhuluseede ndege! Gadulugu ya kulunsi bunu nga dumu-gwigili! ⁴⁴ gadoda ni gagele mwana-Nzaama, Nzaama gamuhuluseede. ⁴⁵ Bibi bana boolo bu mudu-ga se ndebunu. ⁴⁶ Duugu daanga lu samana mu gipwili tii mu daanga luvu mu kebe gamoso, pibi luyibwi gisi gimutsini. ⁴⁷ Yesu lugawabaga mu daanga lu-va ni Eli, Eli lama sabachthani, guya leesege ni Nzaama, mutula kiwi wuma ngwesele? ⁴⁸ Baada bana bamu wugu badoda ni gaya demene Eli. ⁴⁹ Muudu wumoso luga seene tini gamu dwaleene loomo lumaja gu nsonga-lubanzi ni ganwi; ⁵⁰ baada bambaana ni muwesele dumu dele ni Eli bugiya musalasa. ⁵¹ Yesu luga bisa wabaga, luga wesele moonoo. ⁵² Mulele wu nzo-Nzaama luwu pagaga biyese biolo duugu guto tii gubaana, maana luma ni-gagana, midoyo lumi mana budigi; ⁵³ maluu-mu luma zibigi, baada bapimi bavulu bana bafi luba mana wusugu mu lufa. ⁵⁴ Luwusugu Yesu mu lufa baada bavulu bamonagana ande bana baduugu mu lufa ya kebe ga bulu. ⁵⁵ Muudu wunu wubasi mu gudala maluumu, bu gamono bimi bini gagele mu boomo buvu-lu tsili, luga guumunu ni gu musomo muudu wunu gagele Mwana-Nzaama, ande baada bana ba gagele abi se. ⁵⁶ Gugele yana ande bakaada bavulu badala gandanda, ⁵⁷ mu kebe gabiwi Madiyi, maana Jagi ande Yozefi ande Madiyi wu bulu lu Magadala ande maa-na baana ba Zebede. ⁵⁸ Mu gingwese mvama wumoso mwisi Alimate lugayaloomo nzili gugele Pilada ni gazigi Yesu ya maluumu mande. ⁵⁹ Pilada lugagumunu, gagele mulongogo wu Yesu. ⁶⁰ Lugamuzigi ande milele mi mpembi, ⁶¹ mu kebe ga mudoyo, lugasi gifigi gi mudo-yo. ⁶² Madiyi mwisi Magadala ande Madiyi wunu wumbaana bagele ndeyana badala. ⁶³ Buufugu bulebe bugele bayilamana mutulu fedi, bambudu ba banganga-Nzaama ande bafilisi lubaya mono Pilada ni Mfumu, ⁶⁴ mu-pal wunu gadoda ni bugini wusugu mu lufa mu bufugu budede, ⁶⁵ pimi dusi baada bada-laaga maluumu ni loo balongogo baana bubini yadogolo mvumu lunu bupal bubwini digagana ni gagele wumoonoo. ⁶⁶ Pilaada ni baada bigi, nda nwadala. ⁶⁷ Luba gie, bamono ni wigi, lubasala fudulu mudoyo.

Chapter 28

¹ Bufugu butomo bulebe Sabbata mu gipwili Madiyi ande Madiyi wu bulu lu Magadala, luba gie gu maluumu, ² baya бага mudoyo badogolo, wanzio wu Nzaama wubwanzana. Maana buma nigagana bufugu beene. ³ Gamonoga nga misieme mi mvulu, milele minde mpembi nga mvulu yi midoyo. ⁴ Baada badala maluumu bagele nga bifa-ngaama gisini boomo. ⁵ Wanzio galeele bakaada bana ni: Guwogu boomo lowo, ⁶ Yesu wunusaga, wuwusugu mu lufa, nga bugadodo; yanwadala gihene gigele. ⁷ Ndanwabaleele balongo ni wuwusugu mu lufa; wuyanuzili gu Ngalili. Nwena wanagana ndegunu. ⁸ Bakaada bagele tomo mu boomo, gungoyo lubasangaga; bamonabuna ⁹ Yesu wutubadugeene ni: Mbodabini! Lubafuga-mana ya mili minde. ¹⁰ Nde ni: Guwugu boo-mo lowo; dwalaana paana gu bulu. Twayamo-naganaana gu Ngalili. ¹¹ Biwi yana mu nzili, basuda bana badala maluumu, bamoso lubadwala paana gugele bamfumu babanganga-Nzaama, ¹² asi biwi mu kebe ga gimvugu gibasele lubabawe kaga nzimi yivulu ni: ¹³ Gwada bunu lowo, dodana ni luduyama, balongogo baana lubayamuwibi. ¹⁴ Ni mfuma-maana wumawugu, butwa nun-waneene; ¹⁵ basuda lubasene nzimi, lubalebe ndaga yini; asi paana yini yiyalagana mu kebe gabayudu tii lolabubu. ¹⁶ Balongogo lubagie gu Ngalili tii ya musele wubalese Yesu, lubamumono, lubafugamana, ¹⁷ asi bamoso bagele mu mamede. ¹⁸ Yesu lugaya besaganabiwi, gabaleelabubu: "Gimfumu gigiosogo agi gu miogo mimeeme gugele gu tala, gugele yata maana. ¹⁹ Nda-nwa gidili baada babosogo mu gisi balongogo bameeme, nubabodogo mu kuuma-Dawa, mu kuuma-Mwana ande mu kuuma-Muhunga-Nzaama. ²⁰ Nubalongo mapaana mamosogo mayinulo-ngo; ngwigi ande bini tii mu bufugu bunsugu.